

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

แนวทางการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของ
สารกลุ่มสเตียรอยด์กับมาตรฐานความงาม
(beauty standard) ในสังคมไทย

โดย

นางสาววันวิสาข์ โชติกเสถียร

กลุ่มควบคุมเครื่องสำอาง
กองควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

คำนำ

ความสวยความงามเป็นสิ่งที่อยู่คู่มากับมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งมุมมองความสวยความงามในแต่ละยุคแต่ละสมัยก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เครื่องสำอางเป็นปัจจัยหนึ่งในการที่จะช่วยส่งเสริมบุคลิกและความงามของมนุษย์ ผู้บริโภคส่วนมากยอมที่จะใช้เงินจำนวนมากในการซื้อเครื่องสำอางมาเพื่อตอบสนองความสวยความงามหรือเพื่อให้ตนเองมีรูปร่างหน้าตาที่ดีและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมตามค่านิยมความสวยความงาม บางครั้งทำให้ผู้บริโภคไม่ได้สนใจว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีส่วนประกอบที่เป็นอันตราย ผู้บริโภคสนใจเพียงแต่ผลจากการใช้ที่เห็นผลอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความสวยความงามอย่างอุตสาหกรรมเครื่องสำอางมีมูลค่าทางการตลาดและการแข่งขันที่สูง ทำให้ผู้ประกอบการแข่งขันกันผลิตเครื่องสำอางออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคจนมีการลักลอบใส่สารที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางอย่างเช่น สารกลุ่มสเตียรอยด์ สารประกอบปรอท สารไฮโดรควิโนน กรดวิตามินเอ เอกสารวิชาการฉบับนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นมุมมองอีกด้านหนึ่งในการกำกับดูแลเครื่องสำอางซึ่งโดยปกติมีการวางแผนในการกำกับดูแลตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในท้องตลาดเป็นประจำ เป็นการปรับมุมมองในการปลูกฝังค่านิยมหรือแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน (Beauty Standard) ให้กับผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าความสวยไม่จำเป็นต้องสวยเหมือนคนอื่นหรือสวยอย่างรวดเร็วเห็นผลทันที ทุกคนมีคุณค่าความสวยความงามในตัวเอง เครื่องสำอางเป็นเพียงส่วนประกอบที่ช่วยให้คุณค่าหรือความสวยความงามนั้นเด่นชัดขึ้นเท่านั้น เมื่อผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมหรือแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน (Beauty Standard) ที่เหมาะสมและตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดจากสารห้ามใช้ ทำให้มีความระมัดระวังในการเลือกซื้อเครื่องสำอางมากขึ้น ส่งผลให้การใช้วัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางเพื่อตอบสนองความต้องการของความสวยความงามลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าเหล่านั้นออกมาไม่สามารถขายได้หรือขายได้ลดลงจนอาจถึงขั้นไม่เป็นที่ต้องการในท้องตลาดก็เป็นได้ ผู้จัดทำหวังว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์และมีส่วนช่วยในการวางแผนหรือวางแนวคิดในการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์หรือเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารห้ามใช้ได้

วันวิสาข์ โชติกเสถียร

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2566

บทสรุปผู้บริหาร

ในสังคมปัจจุบันนี้เครื่องสำอางเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก นอกจากจะใช้เพื่อความสะอาดและสุขอนามัยแล้ว ยังนำมาใช้ในเรื่องของความสวยงาม ประทับใจ ซึ่งสามารถใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีขอบข่ายในการนำไปใช้ที่กว้างขวาง มีมูลค่าการตลาดที่สูง ผู้ประกอบการผลิตเครื่องสำอางหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งในการประกอบธุรกิจด้านเครื่องสำอางนั้นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง และแข่งขันตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีหรือสารที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตเครื่องสำอางใหม่ๆมาใช้ ในวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่ต่างกันเพื่อแข่งขันกันตอบสนองความต้องการเห็นผลในการใช้เครื่องสำอางอย่างรวดเร็วของผู้บริโภค ความต้องการของผู้บริโภคเป็นตัวกำหนดทิศทางของเครื่องสำอางในท้องตลาด การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) เป็นเพียงมุมหนึ่งที่น่าสนใจของการให้ความรู้ปรับแนวคิดของคนในสังคมที่เป็นต้นเหตุของปัญหาความสวยความงามต่างๆ ที่เกิดจากคนส่วนใหญ่มีความคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับความสวยความงามที่เหมือนกันหรือความสวยความงามที่เกิดจากการได้รับรู้ข้อมูลจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือสื่อต่างๆเหมือนกันทำให้เกิดความต้องการในการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่สามารถช่วยให้ผู้ใช้มีความสวยความงามที่เหมือนกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่สังคมนั้นกำหนดขึ้นมา ซึ่งในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผู้บริโภคบางคนยอมใช้เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยเพียงเพราะเครื่องสำอางนั้นใช้เห็นผลอย่างรวดเร็วทันใจ จากปัญหาข้างต้นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางโดยตรง จำเป็นต้องหาแนวทางการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและหาแนวทางเพื่อพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้านเครื่องสำอางที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยก้าวทันแนวคิดของผู้บริโภคในปัจจุบัน

การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การใช้สารกลุ่มสเตียรอยด์ในเครื่องสำอางซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการใช้สารห้ามใช้ในเครื่องสำอาง แม้จะมีการตรวจสอบเฝ้าระวังหรือโครงการรณรงค์ด้านความปลอดภัยของเครื่องสำอางอยู่เป็นประจำแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ของประชาชนที่ต้องการที่จะมีผิวขาวถึงจะสวยตามที่คนส่วนมากยอมรับ อีกทั้งยังมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของภาคธุรกิจที่มีการใช้สื่อในช่องทางต่างในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ยังเป็นการตอกย้ำค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) นี้มากขึ้น ก็เป็นผลให้มีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าวของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ทำให้ภาครัฐยังคงต้องพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้านเครื่องสำอาง เพื่อความปลอดภัยของประชาชน

ติดตามเผ่าระวังทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ เผ่าระวังการโฆษณาทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมถึงการปรับปรุงกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น การนำระเบียบคณะกรรมการเครื่องสำอาง ว่าด้วยการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาเครื่องสำอาง พ.ศ. 2561 มาบังคับใช้เพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภครับทราบข้อเท็จจริงจากการโฆษณาที่ไม่ถูกต้อง การปรับปรุงคู่มือแนวทางการโฆษณาเครื่องสำอางให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการขอความเห็นเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอาง โดยการพัฒนาระบบ e - service มาใช้ในการดำเนินการ นอกจากนี้ควรมีการร่วมมือในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อลดปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการจัดทำสื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่ทันสมัยเข้าถึงผู้บริโภคในวงกว้างและมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่นมีการนำ beauty blogger หรือ influencer ในสื่อต่างๆมาช่วยรณรงค์ประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม จัดทำโครงการความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการให้ข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับมาตรฐานความงามและการเลือกใช้เครื่องสำอางที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจและสามารถตัดสินใจเลือกบริโภคเครื่องสำอางอย่างปลอดภัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบข่ายการศึกษา	2
1.4 ขั้นตอนการศึกษา	3
1.5 ระยะเวลาการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558	4
2.2 วัตถุประสงค์ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางที่มีกตรตรวจพบในเครื่องสำอาง	6
สารสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids))	8
ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ (Topical steroids)	8
กลไกการออกฤทธิ์	8
ผลข้างเคียงของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ต่อร่างกาย	11
การเกิดรอยแตกของผิวหนัง (Striae)	11
2.3 ปัญหาการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในต่างประเทศ	12
2.4 ปัญหาการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในเครื่องสำอาง	15
ของประเทศไทย	
2.5 มาตรฐานความงาม (Beauty Standard)	16
มาตรฐานความงาม (Beauty Standard) คืออะไร	17
ผิวขาวกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard)	17
สีผิวเข้มกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard)	18

บทที่ 3 วิธีการศึกษา	21
บทที่ 4 ผลการศึกษา	22
4.1 ข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS)	22
4.2 ข้อมูลประกาศผลการตรวจสอบหรือตรวจวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้	28
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	38
5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านเครื่องสำอาง	38
เอกสารอ้างอิง	41

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1.1 แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้มีการแจ้งเตือนภัยของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)	22
กราฟ 1.1 แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรายงานการแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนตั้งแต่ ปี 2549 -2565 (2006-2022)	23
ตาราง 1.2 แสดงข้อมูลจำนวนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) แบ่งตามประเทศในอาเซียนตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)	24
กราฟ 1.2 แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) แบ่งตามประเทศในอาเซียนตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)	24
ตาราง1.3 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2563	25
ตาราง1.4 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2564	26
ตาราง1.5 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2565	27
ตาราง 2.1 ข้อมูลการประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง ผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2565	28
ตาราง 2.2 แสดงข้อความที่เกี่ยวกับมาตรฐานความงามในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสวยความงามเป็นเรื่องที่อยู่กับมนุษย์ในทุกเพศทุกวัยและทุกยุคทุกสมัยมานาน ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางถือเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมความสวยความงามของมนุษย์ คนส่วนใหญ่ย่อมต้องการที่จะให้ตัวเองดูดี อยู่เสมอเพื่อบุคลิกภาพที่สง่างาม ดังนั้นเครื่องสำอางจึงเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้มีผู้ผลิตเครื่องสำอางออกจำหน่ายอย่างแพร่หลายและใช้การตลาดด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือการขายตรงเพื่อชักจูงให้ผู้บริโภคมาเป็นลูกค้า สร้างรายได้มหาศาลให้กับธุรกิจเครื่องสำอางในประเทศไทย ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย⁽¹⁾ ระบุว่า ธุรกิจเครื่องสำอางและสกินแคร์ เป็นธุรกิจดาวรุ่งมาแรง โดยคาดว่าปี 2562-2566 จะเติบโตประมาณ 7.14% จากปี 2560 ที่ 7.8% มีมูลค่ารวมสูงถึง 1.68 แสนล้านบาท แบ่งเป็นกลุ่มสกินแคร์สูงสุด สัดส่วน 47% รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม 18% เครื่องสำอาง 14% ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทำความสะอาดร่างกาย 16% และน้ำหอม 5% จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการและแนวโน้มของพฤติกรรมผู้บริโภคไทยที่ยังคงให้ความสำคัญกับการดูแลผิวพรรณและใช้ผลิตภัณฑ์ในหมวดสกินแคร์อย่างต่อเนื่องแม้ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสังคมปัจจุบันนี้ เครื่องสำอางเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก นอกจากจะใช้เพื่อความสะอาด และสุขอนามัยแล้วยังนำมาใช้ในเรื่องของความสวยงาม ประทับใจ ซึ่งสามารถใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีขอบข่ายในการนำไปใช้ที่กว้างขวาง มีมูลค่าการตลาดที่สูง มีผู้ประกอบการผลิตเครื่องสำอางขึ้นมาหลากหลายประเภทหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยการประกอบธุรกิจด้านเครื่องสำอางนั้น ต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง และแข่งขันตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีหรือสารที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตเครื่องสำอางใหม่ๆมาใช้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแข่งขันที่ต่างกัน จึงทำให้ผู้ประกอบการอาจมีการกระทำที่เกินกว่าที่ขอบข่ายของกฎหมายกำหนดโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ประกอบกับในปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ง่ายซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีส่วนในการสร้างค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) เช่น ผิวขาวกระจ่างใส ไร้ริ้วรอย รูปร่างผอม สวย ซึ่งตัวอย่างของมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ในประเทศไทยดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริโภคมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ส่งผลให้ผู้ผู้ใช้เป็นไปตามมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) เหล่านั้น ในส่วนผู้ประกอบการก็ต้องผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จากมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มีการนำวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตเครื่องสำอางมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ทั้งนี้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง วัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง พ.ศ. 2559 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มีรายการวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง

จำนวน 1,400 รายการ สารสเตียรอยด์อาจเป็นเพียงตัวแทนสารที่ห้ามใช้ในการผลิตเครื่องสำอางตัวหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของการผลิตเครื่องสำอาง ด้วยคุณสมบัติของสารสเตียรอยด์ซึ่งมีฤทธิ์ในการรักษาทางยา จึงตอบโจทย์ทั้งของผู้ผลิตและผู้บริโภคในแง่ของมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) โดยไม่ได้คำนึงถึงอันตรายของสารสเตียรอยด์ที่นำมาใช้ เครื่องสำอางเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อใช้ด้วยตนเองและใช้ตามความพึงพอใจโดยไร้ขอบเขตหรือขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบในบางครั้งผู้บริโภคได้รับทราบถึงผลเสียของการใช้เครื่องสำอางบางชนิดหรือรับทราบว่าเครื่องสำอางที่เลือกใช้นั้นไม่ปลอดภัยมีการผสมสารอันตรายหรือสารห้ามใช้ แต่เพื่อตอบสนองความต้องการเรื่องความสวยงามหรือผลจากการใช้เครื่องสำอางเหล่านั้นผู้บริโภคก็ยังเลือกที่จะใช้โดยไม่คำนึงถึงผลเสียหรือผลข้างเคียงที่จะตามมา จากพฤติกรรมผู้บริโภคที่ได้กล่าวมาข้างต้นย่อมเป็นที่มาของปัญหาที่ทำให้ผู้ผลิตเครื่องสำอางมีการลักลอบใส่สารห้ามใช้ลงในเครื่องสำอางเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจึงจำเป็นต้องวางแนวทางในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ในกลุ่มดังกล่าวรวมทั้งเป็นหน่วยงานในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ของแต่ละบุคคล ซึ่งหากผู้บริโภคมีทัศนคติความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมย่อมส่งผลทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยในท้องตลาดลดลง ผู้ผลิตก็ต้องปรับแนวคิดในการผลิตหรือพัฒนาสูตรใหม่ที่ตอบสนองความต้องการที่ถูกต้องของผู้บริโภคต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 สืบสวนสถานการณ์การจำหน่ายเครื่องสำอางที่ผสมสารห้ามใช้กลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (corticosteroids))

1.2.2 เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องมาตรฐานความงาม (beauty standard) ในสังคมไทย

1.2.3 เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัย

1.3 ขอบข่ายการศึกษา

1.3.1 ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์สภาพปัญหาการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์โดยรวบรวมข้อมูลการจาก

1.3.1.1 การประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ ปี 2559-2565

1.3.1.2 ข้อมูลจากระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2563 – 2565

1.3.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานความงาม (beauty standard) ในสังคมไทย

1.4 ขั้นตอนการศึกษา

- 1.4.1 วางกรอบแนวความคิดและเค้าโครงเรื่อง
- 1.4.2 ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล
- 1.4.3 วิเคราะห์ข้อมูล สรุป และนำเสนอแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- 1.4.4 เรียบเรียงเป็นเอกสารวิชาการ แก้ไขและปรับปรุงต้นฉบับ
- 1.4.5 จัดทำเอกสารเป็นรูปเล่ม

1.5 ระยะเวลาการศึกษา

เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565 จนถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 มีข้อมูลในการวางแผนกำกับการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่จำหน่าย และการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริง
- 1.6.2 ผู้บริโภคเข้าใจและเลือกใช้เครื่องสำอางตามมาตรฐานความงามที่เหมาะสม
- 1.6.3 การผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางที่ผสมสารห้ามใช้ลดลง

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารห้ามใช้ หมายถึง วัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง
2. มาตรฐานความงาม (Beauty Standard) หมายถึง คุณค่าความงามที่ถูกกำหนดขึ้นจากคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น รูปร่างผอมหรือรูปร่างที่กระชับดูแข็งแรง ผิวขาวกระจ่างใส ผิวเรียบเนียน รูปร่างเรียว

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558

การกำกับดูแลเครื่องสำอางในปัจจุบันนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนการกำกับดูแลเครื่องสำอางจากพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการกำกับดูแลเครื่องสำอางให้เป็นระบบเดียวกันในประเทศสมาชิกโดยระบบการกำกับดูแลเครื่องสำอางของประเทศไทยในปัจจุบันจะเป็นระบบการจดทะเบียนรายละเอียดยุติเครื่องสำอางก่อนการผลิตหรือการนำเข้า มีการปรับปรุงมาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคในหลายๆด้าน ด้านการห้ามผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องสำอางบางประเภท การกำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง การกำหนดหลักเกณฑ์ของสถานที่ผลิตเครื่องสำอาง การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางไว้เพื่อการตรวจสอบ การรายงานอาการอันไม่พึงประสงค์ของเครื่องสำอาง การเรียกคืนเครื่องสำอาง มาตรการกำกับดูแลฉลากเครื่องสำอาง และการโฆษณาเครื่องสำอางและมาตรการควบคุมเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ เครื่องสำอางปลอม ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคมากขึ้น รวมทั้งได้ปรับปรุงบทกำหนดโทษและอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนเหล่านี้จะเป็นการช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมเครื่องสำอางของประเทศไทยให้มีศักยภาพการแข่งขันในระดับสากลมากยิ่งขึ้นและยังมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคควบคู่กันไปกับการส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558⁽²⁾ ให้คำนิยามคำว่า เครื่องสำอาง ไว้ดังนี้

(1) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ทา ถู นวด โรย พ่น หยอด ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดกับส่วนภายนอกของร่างกายมนุษย์และให้หมายความรวมถึงการใช้กับฟันและเยื่อในช่องปากโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะที่ปรากฏ หรือระงับกลิ่นกาย หรือปกป้องดูแลส่วนต่าง ๆ นั้นให้อยู่ในสภาพดี และรวมตลอดทั้งเครื่องประดับต่าง ๆ สำหรับผิวด้วย แต่ไม่รวมถึงเครื่องประดับและเครื่องแต่งตัวซึ่งเป็นอุปกรณ์ภายนอกร่างกาย

(2) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางโดยเฉพาะ หรือ

(3) วัตถุอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นเครื่องสำอาง

และ มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า “มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยและอนามัยของบุคคล ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนด ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ชื่อ ประเภท ชนิด หรือคุณลักษณะของเครื่องสำอางที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือขาย

(2) ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง

(3) ชื่อ ปริมาณ และเงื่อนไขของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง

(4) ชื่อสารสำคัญ ประเภท ชนิด หรือคุณลักษณะของเครื่องสำอางที่ทำให้เกิดสรรพคุณของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต

(5) ลักษณะสถานที่ผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การผลิต ภาชนะบรรจุ เครื่องสำอาง และสถานที่นำเข้าเครื่องสำอาง

(6) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอาง

(7) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับแจ้งและการรายงานอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้เครื่องสำอาง

(8) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย หรือผู้รับจ้างผลิตจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางไว้เพื่อการตรวจสอบ

(9) สถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรเป็นด้านตรวจสอบเครื่องสำอาง

(10) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจดทะเบียน การออกใบรับจดทะเบียน การแก้ไขรายการใบรับจดทะเบียน การต่ออายุใบรับจดทะเบียน และการออกใบแทนใบรับจดทะเบียน

(11) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางตาม มาตรา 16

(12) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอและการออกหนังสือรับรอง เกี่ยวกับเครื่องสำอาง

(13) หลักเกณฑ์การกำหนดค่าตลาดเคลื่อนสำหรับเครื่องสำอางผิดมาตรฐาน

(14) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอความเห็นเกี่ยวกับฉลาก

(15) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอความเห็นเกี่ยวกับการโฆษณา

(16) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกเก็บคืน การทำลาย และการส่งมอบเครื่องสำอาง

ตามมาตรา 6 (2) ได้กำหนดชัดเจนว่ารัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการเครื่องสำอาง มีอำนาจในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดชื่อวัตถุห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางได้ โดยการออกประกาศดังกล่าวถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค ในปัจจุบันมีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง พ.ศ. 2559⁽³⁾ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมรวม 7 ฉบับ ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการเครื่องสำอางออกประกาศไว้ ซึ่งข้อกำหนดเกี่ยวกับวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง จากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง พ.ศ. 2559 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวนี้ พบว่าชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางจำนวนทั้งสิ้น 1,400 รายการ โดยมีวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางหลายรายการที่มักพบว่ามีการใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม ซึ่งตัวอย่างวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมใน

เครื่องสำอางที่มักตรวจพบได้แก่ สารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) สารไฮโดรควิโนน สารประกอบปรอท กรดวิตามินเอ ซี CI15585

จากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ทำให้เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของวัตถุที่ห้ามใช้ตามประกาศฯ จะถูกจัดเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตาม มาตรา 28 (4) เครื่องสำอางที่มีวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางตามมาตรา 6 (2) ให้ถือว่าเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ และได้มีบทบัญญัติห้าม การผลิต และการนำเข้า การขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ ตามมาตรา 27 (1) โดยผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ มีบทลงโทษพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 ตามมาตรา 74 ดังนี้

มาตรา 74 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิตเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

และตามมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 ให้เลขาธิการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอาง หรือวัตถุที่สงสัยว่าเป็นเครื่องสำอางซึ่งไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ที่นำไปตรวจสอบหรือวิเคราะห์ตามมาตรา 47 (2) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำเครื่องสำอางหรือวัตถุที่สงสัยว่าเป็นเครื่องสำอางซึ่งไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์ ให้ประชาชนทราบ เพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองผู้บริโภคได้ ทั้งนี้จะต้องให้เจ้าของเครื่องสำอางมีโอกาสชี้แจง โต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐาน ตามควรแก่กรณี

2.2 วัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางที่มักตรวจพบในเครื่องสำอาง⁽⁴⁾

สารปรอทและสารประกอบของปรอท (mercury compounds)

สารปรอทและสารประกอบของปรอท (Mercury (CAS No. 7439-97-6) and its compounds) จัดเป็นวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ลำดับที่ 221 ยกเว้น

(1) วัตถุที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา 6 (3) เกี่ยวกับชื่อปริมาณ และเงื่อนไขของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง

(2) การปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปได้ไม่เกิน 1 ส่วนในล้านส่วนโดยน้ำหนัก (1 ppm หรือ 1 mg/kg)

กลไกการออกฤทธิ์

สารปรอทที่ใช้อยู่ในรูปของไอวาเลนซ์แคตไอออน [mercuric (II) ion, Hg²⁺] จะยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (Tyrosinase) ทำให้มีการสร้างเม็ดสีเมลานิน (Melanin) ลดลง มีผลทำให้สีผิวขาวขึ้น อีกทั้งปรอทยังช่วยป้องกันผิวได้เนื่องจากปรอทมีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อแบคทีเรีย ชนิด staphylococcus

ผลข้างเคียงจากการใช้

สารประกอบของปรอททำให้เกิดการแพ้ ผื่นแดง ผิวน้ำดำ เกิดฝ้าถาวร ผิบบางลง และเมื่อใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้เกิดพิษสะสมของสารปรอทในผิวหนัง และดูดซึมเข้าสู่กระแสโลหิต ทำให้ตับและไตอักเสบ เกิดโรคโลหิตจาง ทางเดินปัสสาวะอักเสบ อีกทั้งในสตรีมีครรภ์ปรอทจะดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย และไปสู่ทารก ทำให้เด็กมีสมองพิการและปัญญาอ่อน

ไฮโดรควิโนน (Hydroquinone)

ไฮโดรควิโนน Hydroquinone (CAS No. 123-31-9) จัดเป็นวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ลำดับที่ 1243 ยกเว้น วัตถุที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา 6 (3) เกี่ยวกับชื่อปริมาณ และเงื่อนไขของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ซึ่งมีการนำไปใช้ในชุดทำเล็บเทียม ในปริมาณที่กำหนดให้ใช้ได้ความเข้มข้นสูงสุดในเครื่องสำอางพร้อมใช้ไม่เกิน 0.02 %W/W (ความเข้มข้นดังกล่าวเป็นความเข้มข้นหลังการผสมและใช้โดยช่างทำเล็บอาชีพ)

กลไกการออกฤทธิ์

ไฮโดรควิโนนมีการออกฤทธิ์โดยโดยไปยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส (Tyrosinase) ที่ทำหน้าที่ในการสร้างเม็ดสี (melanin) ซึ่งเป็นการยับยั้งกระบวนการทางเคมีของเซลล์สร้างเม็ดสี (melanocyte) ทำให้ปริมาณเม็ดสีลดลง ดังนั้นเมื่อปริมาณเม็ดสีลดลง จึงทำให้ผิวขาวขึ้น ไฮโดรควิโนนจึงถูกนำมาใช้เป็นยาทาในการรักษา ฝ้า กระ และจุดต่างดำจากกลไกนี้

ผลข้างเคียงจากการใช้

อาจทำให้เกิดการแพ้ ระคายเคือง อักเสบหน้าแดง อาการแสบร้อน ตุ่มแดง และภาวะผิวคล้ำมากขึ้นในบริเวณที่ทา หากใช้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจทำให้เกิดเป็นฝ้าถาวร เพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งผิวหนัง ผู้ที่ได้รับสารนี้เกินขนาด สารนี้จะดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดและสามารถกระตุ้นให้ร่างกายมีอาการคันหรือเกิดภาวะลมชักหรือกระตุ้นให้เกิดอาการแพ้ได้

กรดเรติโนอิก (Retinoic acid)

Tretinoin (CAS No. 302-79-4) (retinoic acid and its salts) จัดเป็นวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ลำดับที่ 375

กลไกการออกฤทธิ์

เรตินอยด์ (Retinoids) มีผลต่อกระบวนการสร้างเม็ดสี โดยมีกลไกการออกฤทธิ์คือกระตุ้นการแบ่งเซลล์ และเร่งการผลิตเซลล์ของผิวในชั้นอีพิทีเรียล/เยื่อบุผิว (Epithelial) ลดการเคลื่อนย้ายเม็ดสีมาที่เซลล์ผิวหนัง

และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนสที่ใช้ในการสร้างเม็ดสีอีกด้วย นอกจากนี้ยังออกฤทธิ์กีดการสร้งและป้องกันการสร้งสิวอุดตัน (Comedone) ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดสิ่วทั่วไป

ผลข้างเคียงจากการใช้

อาจทำให้หน้าแดง แสบร้อนรุนแรง เกิดการระคายเคือง อักเสบแพ้งแสงแดดหรือแสงไฟได้ง่าย อาจเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์

สารสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) ^(5,6)

สารสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) จัดเป็นวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ลำดับที่ 300

ยาสเตียรอยด์เป็นยาที่สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบร่างกายได้หลายระบบ เช่น ระบบเมตาบอลิซึมของคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน สามารถควบคุมสมดุลของอิเล็กโทรไลต์และน้ำทำให้ระบบหัวใจหลอดเลือด ระบบภูมิคุ้มกัน ไต กล้ามเนื้อ ระบบต่อมไธสมองและระบบประสาททำงานได้เป็นปกติ ฮอรโมนนี้ยังทำให้สิ่งที่มีชีวิตสามารถทนต่อภาวะเครียดจากสิ่งกระตุ้นที่ร้ายแรงหรือจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ ซึ่งยาสเตียรอยด์ที่ใช้ในปัจจุบันนี้จะเป็นสารสังเคราะห์ที่มีต้นแบบมาจากคอร์ติซอล (cortisol) ที่สร้งจากต่อมหมวกไตชั้นนอก (adrenal cortex) โดยคอร์ติซอล (cortisol) นั้นเป็นฮอรโมนประเภท glucocorticoids

สเตียรอยด์ หรือ Corticosteroids คือยาที่มีฤทธิ์ลดการอักเสบ โดยยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ phospholipase A2 มีผลทำให้การหลั่ง arachidonic acid จากผนังเซลล์เพื่อกระตุ้นให้ทำการสร้งสารที่ก่อให้เกิดการอักเสบลดลง ยากลุ่มนี้สามารถออกฤทธิ์ได้เร็ว มีรูปแบบของยาที่มีความหลากหลายเช่นรูปแบบยาพ่น, ยาฉีด, ยาทา และยารับประทาน ซึ่งตัวอย่างของ สเตียรอยด์ ในรูปแบบยารับประทานคือ prednisolone และ dexamethasone และยังมีสรรพคุณในการรักษาโรคผิวหนัง

ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ (Topical steroids)

กลไกการออกฤทธิ์ ⁽⁶⁾

ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ออกฤทธิ์โดยยาจับกับตัวรับในไซโตพลาสซึม เกิดเป็นคอมเพล็กซ์แล้วเคลื่อนเข้าสู่นิวเคลียส เพื่อจับกับสายดีเอ็นเอ ตำแหน่ง Glucocorticoid Responsive Element (GRE) ส่งผลให้เกิดการควบคุมการแสดงออกของยีน โดยอาจมีผลเร่งหรือกีดการสร้งโปรตีนชนิดต่างๆของเซลล์ โดยฤทธิ์ลดอาการอักเสบ เกิดจากยายับยั้งเอนไซม์ phospholipase A2 ส่งผลให้เกิดการยับยั้งการสร้งสารอักเสบกุ่ม eicosanoids (prostaglandins, leukotrienes) รวมทั้งยังสามารถยับยั้งการเคลื่อนตัวของเซลล์อักเสบ ได้แก่ นิวโทรฟิล แมคโครฟาจ ลิมโฟไซต์ ไม่ให้มายังบริเวณที่มีรอยโรคด้วย โดยพบว่าโรคผิวหนังหลายชนิดมีปริมาณ eicosanoids ตรงรอยโรคมกขึ้น เช่น โรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง ผิวหนังอักเสบจากการสัมผัสและโรคสะเก็ดเงิน เป็นต้น ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ถูกรู้ใช้สำหรับลดอาการอักเสบผิวหนัง⁽⁷⁾ ซึ่งยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ไม่ใช่ยาที่รักษาโรคผิวหนังโดยตรงเป็นเพียงตัวที่ช่วยควบคุม

การอักเสบของผิวหนังซึ่งสาเหตุของโรคผิวหนังแต่ละชนิดนั้นควรได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษาให้หาย ทั้งนี้ในการลดการอักเสบของผิวหนังการใช้ systemic corticosteroids จะมีประสิทธิภาพดีกว่ายาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ แต่ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่ถูกนำมาใช้ในการลดการอักเสบเฉพาะที่มากกว่าเพราะทำให้เกิดผลเสียต่อระบบร่างกายน้อยกว่า systemic corticosteroids

ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการรักษาโรคผิวหนังเฉียบพลันหรือเรื้อรัง เช่น seborrheic หรือ atopic dermatitis, neurodermatitis , anogenital pruritus, โรคสะเก็ดเงิน (psoriasis) และระยะการอักเสบของโรคสะเก็ดเงิน นอกจากนี้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่จะมีประสิทธิภาพดีสำหรับช่วงปลายของ Allergic contact dermatitis หรือ Irritant dermatitis อย่างไรก็ตามมักจะต้องใช้ systemic corticosteroids เพื่อบรรเทาอาการเฉียบพลันของผิวหนังเหล่านี้

เภสัชวิทยาของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ (Pharmacology)⁽⁷⁾

ตามที่มีการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ ตัวยาจะทำให้ลดการอักเสบ ลดอาการคัน และมีผลทำให้หลอดเลือดหดตัว (การทำงานของยาเกิดจากการจับกับ steroid receptor) ซึ่ง corticosteroid ลดการอักเสบได้จากการ stabilizing leukocyte lysosomal membrane, ป้องกันการปล่อยกรด hydrolases จาก leukocyte; ยับยั้งการสะสมของ macrophage ในบริเวณที่มีการอักเสบ; ลดการเกาะติดของ leukocyte ที่ capillary endothelium; ลดการซึมผ่านบริเวณของผนังเส้นเลือดฝอยและทำให้เกิดการบวมน้ำ; ลด complement components; ลดการกระตุ้นการฮีستามีน และ ปล่อย kinin จาก sub-strate; ลดการแพร่กระจายของไฟโบรบลาสต์ , ลดการสะสมของคอลลาเจนและการสร้างเนื้อเยื่อแผลเป็น; และอาจเกิดจากกลไกอื่นๆที่ยังไม่ทราบ

การใช้ยาอย่างปลอดภัย (Safe Use) ^(5,8)

ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ไม่ว่าจะเป็นชนิด ขี้ผึ้ง ครีมหรือโลชั่น สามารถรักษาผื่นผิวหนัง (skin rashes) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นหมายความว่าสเตียรอยด์เหล่านี้มีประโยชน์อย่างยิ่งในการรักษาภาวะการอักเสบของผิวหนัง โรคสะเก็ดเงิน (psoriasis) หรือโรคเรื้อนทุกชนิด (any type of eczema) แต่สำหรับสภาวะผิวหนังอื่น ๆ นั้นการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่อาจไม่มีประโยชน์สำหรับสิว โรคผิวหนังอักเสบโรซาเซีย (rosacea) และโรคติดเชื้อบางชนิด เช่น การติดเชื้อราที่ผิวหนัง อาจทำให้แย่ลงได้หากใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการวินิจฉัยที่แน่นอนก่อนที่จะใช้สเตียรอยด์ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้น จึงต้องมีการปรับความแรงของยาสเตียรอยด์ให้เข้าความหนาและความไวของผิวหนังบริเวณที่ทำการรักษา จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สามารถใช้ glucocorticoids ในการรักษาอาการโรคผิวหนังที่เกิดจากการอักเสบต่างๆ เช่น contact dermatitis หรืออาการคันที่เกิดจากแมลงสัตว์กัดต่อย โรคสะเก็ดเงิน โรคเรื้อนทุกชนิด โดยรูปแบบของยาสเตียรอยด์ที่ใช้ในโรคผิวหนังนี้สามารถใช้ได้ทั้งในรูปแบบยาทาเฉพาะที่ ยาเม็ดชนิดรับประทานและยาฉีด ซึ่งยาในกลุ่มสเตียรอยด์

ยากลูโคคอร์ติคอยด์มากกว่า 30 ชนิดที่มีความแรงที่ต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งตามความแรงของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

Low-potency topical steroids คือ ยาทาสเตียรอยด์ที่มีความแรงต่ำ มีข้อบ่งใช้คือทาในบริเวณที่ผิวหนังบาง ได้แก่ บริเวณใบหน้าและรอบดวงตา เป็นต้น เช่น hydrocortisone, desonide และ dexamethasone

Medium-potency topical steroids คือ ยาทาสเตียรอยด์ที่มีความแรงปานกลาง มีข้อบ่งใช้คือทาในบริเวณที่ผิวหนังทั่วไปตามลำตัว เช่น ยา prednicarbate, methylprednisolone aceponate, triamcinolone และ flucasone

High-potency topical steroids คือ ยาทาสเตียรอยด์ที่มีความแรงสูง มีข้อบ่งใช้คือทาในบริเวณที่ผิวหนังที่มีความหนาได้แก่บริเวณฝ่ามือและฝ่าเท้า เป็นต้น เช่น ยา desoximetasone, betamethasone valerate, mometasone furoate และ fluocinonide

Ultra-high-potency topical steroids หรือ Very high potency คือ ยาทาสเตียรอยด์ที่มีความแรงสูงมาก มีข้อบ่งใช้คือ ทาในบริเวณที่ผิวหนังที่มีความหนาและต้องการการซึมผ่านของยาเข้าได้อย่างทั่วถึง เช่น ยา betamethasone dipropionate และ clobetasol propionate

กล่าวโดยสรุปคือยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่จะมีฤทธิ์รุนแรงขึ้นเมื่อใช้กับบริเวณผิวหนังที่บางและแพ้ง่ายโดยเฉพาะบริเวณ ใบหน้า, ด้านในของข้อต่อ เช่น หลังเข่า ด้านในของข้อศอกและต้นแขน และรักแร้ รวมทั้งเปลือกตาและอวัยวะเพศ สำหรับการรักษาใบหน้าที่ผิวหนังด้านในของข้อต่อนั้น สามารถใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่มีความแรงต่ำถึงปานกลาง ส่วนบริเวณเปลือกตาและอวัยวะเพศ ควรได้รับการรักษาด้วยยาที่มีฤทธิ์ต่ำเท่านั้น ในส่วนของมือ และเท้า นั้น เป็นผิวหนังที่สามารถใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่มีความแรงสูงขึ้นได้เนื่องจากผิวหนังบริเวณดังกล่าวเป็นผิวหนังที่ค่อนข้างหนา

นอกจากความแรงของยาและความหนาของผิวหนังแล้ว ผลของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้:

ประเภทของผลิตภัณฑ์: ซีฟิ่งสเตียรอยด์จะแรงกว่าครีมหรือโลชั่นสเตียรอยด์เล็กน้อย เนื่องจากสเตียรอยด์สามารถดูดซึมเข้าสู่ผิวหนังได้ง่ายกว่าเมื่อทาในรูปแบบซีฟิ่ง

วิธีการใช้: ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ให้ผลที่แรงขึ้นเมื่อใช้กับผิวที่เปียก เช่น หลังอาบน้ำมากกว่าใช้กับผิวแห้ง และหากมีการปิดผิวหนังบริเวณนั้นด้วยผ้าพันแผลหรือผ้าพันแผลแบบเปียก จะทำให้ดูดซับยาได้มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้กับเด็กเล็กหากบริเวณที่ทำกรักษา นั้นถูกคลุมด้วยผ้าอ้อม นอกจากนี้ยังมีผู้ใช้ยาสเตียรอยด์จำนวนมากที่ใช้ยาสเตียรอยด์กับผิวหนังโดยมักจะทามากเกินไปหรือน้อยเกินไป ซึ่งผู้ใช้มักจะไม่แน่ใจว่าจะทาอย่างไรให้ถูกต้องหรืออาจจะเพราะกลัวผลข้างเคียงจากการใช้ยาดังกล่าว

ผลข้างเคียงของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ต่อร่างกาย

ผลข้างเคียงที่เป็นไปได้ของการรักษาด้วยยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่คือการอักเสบของ รุขุมขน ความผิดปกติของเม็ดสีเล็กน้อยบนผิวหนัง (จุดสีขาว) และรอยแตกกลาย หลายคนมีความกังวลเกี่ยวกับ ผิวหนังที่บางลงจากการใช้ ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้น หลอดเลือดขนาดเล็กที่ขยายใหญ่ขึ้นใต้ผิวหนังที่ดูเหมือนใยแมงมุมจะมองเห็นได้ (เรียกว่าหลอดเลือดดำแมงมุมหรือ teleangiectasia) อย่างไรก็ตามหากใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่อย่างเหมาะสม ความเสี่ยง ของผลข้างเคียงเหล่านี้และผลข้างเคียงอื่นๆ จะน้อยมาก ผิวยังสามารถฟื้นตัวได้หากหยุดการรักษาเมื่อมีสัญญาณ ของผิวบางเกิดขึ้น

รอยแตกกลาย⁽⁵⁾⁽⁹⁾ คือการที่ผิวหนังเกิดการบางลงและมีรอยแตก (red striae) เป็นผลจากการใช้ยา สเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่มีความแรงติดต่อกันเป็นเวลานาน นอกจากนี้ เจริญ ชุมทหาญจัน (2546) ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาทาสเตียรอยด์ (Topical glucocorticoids) เป็นยาทาผิวหนังที่ ใช้บ่อยและอาจเป็นยาทาที่ใช้กันมากที่สุดเพื่อรักษาโรคผิวหนัง แต่ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นคือ ผลทาง systemic พบได้เมื่อใช้ยา glucocorticoids ที่มีฤทธิ์สูงโดยเฉพาะเมื่อทายาแล้วปิดทับด้วยแผ่นพลาสติก ได้แก่ อาการบวม เนื่องจากการคั่งของโซเดียม ระดับน้ำตาลในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง กลุ่มอาการ Cushing ได้แก่ striae, buffalo hump, moon face และ การเกิดสิว หรืออาจเกิดผลทางเฉพาะที่พบมากเมื่อใช้ยาที่มีฤทธิ์สูงโดยเฉพาะ เมื่อทายาแล้วปิดทับด้วยแผ่นพลาสติกเช่นเดียวกับการเกิดผลข้างเคียงทาง systemic และพบบ่อยขึ้นเมื่อใช้ บริเวณใบหน้าและซอกพับ โดยเฉพาะในเด็กก่อนและคนแก่ เช่น epidermal atrophy, การติดเชื้อ candida และ bacteria, สีของผิวหนังจางลง เมื่อทาบริเวณที่มีแผลจะทำให้แผลไม่หายและเรื้อรังมากขึ้นเพราะ glucocorticoids ทำให้เกิดการหดตัวของหลอดเลือดที่บริเวณของแผลทำให้เลือดมาเลี้ยงแผลไม่เพียงพอ

การเกิดรอยแตกของผิวหนัง (Striae) ⁽¹⁰⁾

การเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยาใน รอยแตกของผิวหนัง (Striae) ได้แก่ การฝ่อของหนังกำพริบ การสูญเสีย rete ridges หลอดเลือดเพิ่มขึ้นใน striae rubra หลอดเลือดน้อยลงใน striae alba และการ เปลี่ยนแปลงของผิวหนังใน extracellular matrix และส่วนประกอบของเส้นใยของคอลลาเจนและอีลาสติน อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนทางพยาธิวิทยาที่เป็นรากฐานของการเป็นแผลในรอยแตกของผิวหนัง (Striae) ยังไม่ได้รับการอธิบายที่ชัดเจน ที่น่าสนใจคือ สเตียรอยด์เป็นที่ทราบกันดีว่ามีคุณสมบัติ anti- VEGF (anti-vascular endothelial growth factor) คล้ายกับเบวาซิซูแมบ (bevacizumab) ซึ่งเคยมีรายงาน 12 กรณีของเบวาซิซูแมบ ร่วมกับสเตียรอยด์ทั่วร่างกาย โดยยาทั้งสองสามารถทำให้เกิดแผลได้ (ulceration) ทำให้มีการตั้งสมมติฐานว่า การใช้สเตียรอยด์เฉพาะที่ที่มีความแรงสูงในระยะยาว เช่น clobetasol อาจนำไปสู่การขาดเลือดอย่างช้าๆ เนื่องจากคุณสมบัติในการบีบตัวของหลอดเลือดและ anti-VEGF นำไปสู่การเป็นแผล (ulceration) มีการฝ่อของ

ผิวหนังชั้นลึก ระดับของหลอดเลือดในระดับสูง ความยืดหยุ่นที่จำกัด และความต้านทานแรงดึงที่ลดลงของ ความแรงของสเตียรอยด์ที่กระตุ้นให้เกิดรอยแตกของผิวหนัง(striae)

2.3 ปัญหาการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในต่างประเทศ ^(11,12)

เนื่องจากคุณสมบัติในการออกฤทธิ์ที่หลากหลายของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ หรือ Topical corticosteroids (TC) จึงถูกนำมาใช้ในการรักษาโรคผิวหนังต่างๆมากกว่า 60 ปี ซึ่งในหลายประเทศ ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่สามารถหาซื้อได้ในร้านขายยาทั่วไปในราคาที่ถูกซึ่งเห็นได้จากมีการ นำไปใช้ในทางที่ผิดในประชาชนซึ่งอาจก่อให้เกิดอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในทางที่ผิด

ในมาดากัสการ์⁽¹¹⁾มีการศึกษาแบบ cross-sectional เกี่ยวกับการนำยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่มาใช้ทาหน้าในทางที่ผิดโดยมีการนำไปผสมกับเครื่องสำอาง โดยสตรีชาวมาดากัสการ์จะมีเครื่องสำอาง ท้องถิ่นที่เรียกว่า “Pandalao” ซึ่งเครื่องสำอางชนิดนี้เป็นเครื่องสำอางที่สตรีชาวมาดากัสการ์ทำขึ้นเองโดยมี ส่วนผสมของ salicylic acid, peppermint oil, lanolin, powder of Juanes de Vigo (ผงปรอท), และ Vaseline แล้วจึงนำเครื่องสำอางนี้ไปผสมกับยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่อีกที ซึ่งใน มาดากัสการ์ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่สามารถหาจากการได้รับยาจากใบสั่งแพทย์ ร้านขาย เครื่องสำอาง ร้านยา ซึ่งวัตถุประสงค์ในการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ของสตรี ชาวมาดากัสการ์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเพื่อให้ผิวดูกระจ่างใส ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลให้เกิดอาการอันไม่พึงประสงค์ คือ Pigmentation disorders (63,2%) และ cutaneous atrophy (52,1%) จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า สตรีชาว มาดากัสการ์ไม่ลังเลที่จะนำยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่มาใช้บนใบหน้าเพื่อวัตถุประสงค์ด้าน ความงาม ดังนั้นการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในทางที่ผิดดูเหมือนจะเป็นปัญหาทั่วไป สอดคล้องกับรายงานจากการศึกษาจำนวนมากในอินเดีย จีน อีรัก เซเนกัล และในหลายๆ ประเทศในแถบ แอฟริกา ทั้งนี้สตรีในแถบแอฟริกาต้องเผชิญกับแรงกดดันให้ผิวขาวขึ้น เนื่องจากสังคมรับรู้อย่างกว้างขวางว่าผิวสี อ่อนถือว่ามีค่าสูงกว่าและสะท้อนถึงสถานะทางสังคมที่สูง

ในประเทศอินเดีย⁽¹²⁾ มีการรายงานเกี่ยวกับผลเสียของการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ทางผิวหนัง ซึ่งมีการใช้ในหลายๆระดับ เช่น ผู้ผลิต การตลาด ใบสั่งยา การขาย และจากผู้ใช้เอง ซึ่งในช่วง10ปีที่ผ่านมา แพทย์ผิวหนังในอินเดียได้รณรงค์ต่อต้านการใช้ยาอย่างผิดๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม การใช้ยาอย่างผิดๆเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจ จนทำให้แพทย์ผิวหนังทั่วอินเดียนำความรู้สึกถึงความจำเป็นในการเร่งผลักดันการ รณรงค์ต่อต้านการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในทางที่ผิด ซึ่งกระบวนการที่นำยาสเตียรอยด์ ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ มาใช้ในทางที่ผิดนั้นเกิดจาก

1. ผู้ผลิต (Manufacturing misuse) : ในการแข่งขันเพื่อเพิ่มยอดขายของบริษัทยามักมีการทำการตลาดที่ คิดว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ที่สั่งจ่ายยาแต่ในที่สุดเป็นการเพิ่มความอันตราย ต่อผู้ป่วย ซึ่งสูตรดัดแปลงนั้นเรียกว่า สูตร modified Kligman's formula (Kligman's formula

ประกอบด้วย 0.1% tretinoin, 5.0% hydroquinone, 0.1% dexamethasone, และ hydrophilic ointment) ซึ่งมีการใส่ Mometasone เพิ่มลงไปใน Kligman's formula ซึ่ง Mometasone ปกติใช้ในการรักษาฝ้า โดย Mometasone เป็นยา corticosteroids ที่มีฤทธิ์รุนแรงและเพิ่มการซึมผ่านเป็นตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ที่ผิดจรรยาบรรณ

2. การตลาดในทางที่ผิด (Marketing misuse) : เนื่องจากการแข่งขันทางการตลาดกันอย่างสูง ทำให้การใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่และยาที่มีความแรงสูงในผู้ที่ไม่ใช่แพทย์ผิวหนัง ซึ่งจะไม่มีการตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้ โดยกระบวนการเหล่านี้เกิดจากผู้แทนขายยาของบริษัทได้จำหน่ายให้กับแพทย์ทางเลือกซึ่งแพทย์ทางเลือกมักจะใช้ยาแผนปัจจุบัน (เช่น ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่) ร่วมกับยาทางเลือกอื่นๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายสำหรับแพทย์ทางเลือก แต่ในทางกลับกันไม่มีข้อจำกัดทางกฎหมายสำหรับผู้แทนยาในการจำหน่ายยาให้กับผู้ประกอบการโรคผิวหนังดังกล่าว จึงไม่แปลกที่จะเห็นว่าแพทย์ทางเลือกมีการนำยาแผนปัจจุบันมาใช้ร่วมกับยาทางเลือกหรือยาชีวจิตอื่นๆ ในอินเดีย
3. การใช้ยาผิดประเภท (Prescription misuse) : ใบสั่งยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ของแพทย์อาจจะมีความไม่ครบถ้วนในเรื่องของ ปริมาณที่ใช้ ความถี่ที่ใช้ บริเวณที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ โดยแพทย์ที่ไม่ใช่แพทย์ผิวหนังมักจะไม่มีระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องของความแรงของยา บริเวณที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้และข้อบ่งชี้ของยา เช่นมีการนำยาคอร์ติโคสเตียรอยด์ที่มีความแรงสูงมาใช้บริเวณขาหนีบเป็นระยะเวลานานในคนที่ เป็น tinea cruris หรือการที่ผู้ป่วยไปรับยาซ้ำๆ กับเภสัชกรโดยไม่ได้ไปพบแพทย์เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม
4. การขายยาในทางที่ผิด (Sale misuse) : ในประเทศอินเดียยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่เป็นยาที่มีราคาถูกเนื่องจาก อยู่ภายใต้กฎ DPCO (Drug Control Price Order) สิ่งนี้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ประการแรกคือทุกคนสามารถหาซื้อยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ได้จากคนขายยาเมื่อมีอาการป่วยใดๆ ประการที่สองคือ เป็นลักษณะเฉพาะในประเทศอินเดียคือ คนขายยาที่หน้าเคาเตอร์ขายยามักจะถือว่ามีความรู้ด้านยามากกว่าหรือเท่าเทียมกับแพทย์ แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากว่าคนขายยามีหน้าที่ขายยาจึงน่าจะมีความรู้ด้านยามากกว่าแพทย์ ทั้งที่คนขายเหล่านั้นมีความรู้แค่ชื่อและราคาของยาเท่านั้นและการเพิ่มยอดขายก็เป็นสิ่งสำคัญของคนเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ถูกขายและนำมาใช้ในทางที่ผิดอย่างเสรีโดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์จากแพทย์ผิวหนัง
5. การใช้ยาในทางที่ผิดของคนทั่วไป (Misuse by lay persons) : ผู้บริโภคถือเป็นปลายทางของการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในทางที่ผิด โดยคนเหล่านี้มีทั้งคนที่เป็นคนป่วยที่ต้องใช้ยาหรือคนที่ตกเป็นเหยื่อของการคลั่งไคล้ความงามซึ่งถูกสร้างขึ้นจากนักธุรกิจความงาม ผู้ป่วยคน

หนึ่งที่ต้องใช้ยาอาจมีความเจ็บป่วยในหลายๆอาการที่ผิดปกติซึ่งผู้ป่วยอาจจะมีการตอบสนองหรือไม่ตอบสนองต่อยาสเตียรอยด์ก็ได้ หรืออาการของโรคบางอย่างอาจรุนแรงขึ้นเมื่อมีการใช้ยาสเตียรอยด์ อย่างไรก็ตามผู้ป่วยจำนวนมักจะไม่ปรึกษาแพทย์เมื่อเริ่มมีอาการหรือแม้กระทั่งเมื่อมีอาการในภายหลังผู้ป่วยเหล่านี้มักใช้สเตียรอยด์ตามเพื่อน เพื่อนบ้านหรือญาติแนะนำ พวกเขาจะไปพบแพทย์เมื่ออาการของโรครุนแรงขึ้นหรือเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการใช้สเตียรอยด์ และจากที่ได้กล่าวไปแล้วว่ามีอีกตัวอย่างหนึ่งการใช้ยาที่ผิดคือการสั่งยาซ้ำๆทำให้พวกเขาจะได้รับสเตียรอยด์ตัวเดิมติดต่อกันเป็นระยะเวลาานหลายเดือน และการที่บริษัทเครื่องสำอางหรือสถานเสริมความงามมีการส่งเสริมความคลั่งไคล้ความงามเกี่ยวกับเรื่องผิวกระจ่างใสเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการใช้ยาสเตียรอยด์เฉพาะที่ในทางที่ผิด รวมถึงการที่บริษัทยาที่มีการแสวงหาผลกำไรได้นำสูตร Kligman's formula มาใช้ร่วมกับสเตียรอยด์ที่มีความแรงปานกลางมาจำหน่าย จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิดของคนทั่วไปนั้นเป็นปัญหาร่วมกันของการที่คนที่ขายยา OTC ของกลุ่มยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในร้านยา

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นที่เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย แพทย์ผิวหนังส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันผลักดันการรณรงค์ต่อต้านการใช้ ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในทางที่ผิด การซื้อยาควรซื้อจากร้านที่มีเภสัชกรที่ได้รับอนุญาต ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้นในประเทศอินเดีย⁽¹³⁾ทำให้แพทย์ผิวหนังจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมากในการสร้างความตระหนักแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ ให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยเพื่อการติดตามผลที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงการใช้ยาด้วยตนเอง ภาครัฐควรดำเนินการอย่างจริงจังกับการยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่อย่างผิดกฎหมาย จำเป็นต้องมีการสัมมนาให้ความรู้ด้านสุขภาพมากขึ้นสำหรับเภสัชกรและผู้ปฏิบัติงานทั่วไปเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่อย่างปลอดภัย จำเป็นต้องมีการติดตามผู้ป่วยที่ได้รับสเตียรอยด์อย่างเหมาะสม ควรให้คำแนะนำเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาด้วยตนเอง ซึ่งในประเทศอินเดียมีตัวอย่างของรายงานของผู้ป่วยที่ได้รับสเตียรอยด์อย่างไม่เหมาะสม เช่น มีผู้ป่วยชายเข้ารับการรักษาที่แผนกโรคผิวหนัง ด้วยอาการทางโรคผิวหนังหลายจุด ซึ่งจากประวัติการใช้ยาพบว่ามีการใช้ยา clobetasol propionate (0.05%) ชนิดครีม ในช่วงเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา โดยซื้อกับนักเคมีที่ร้านยา เพื่อบรรเทาอาการ คัน แดงและการตกสะเก็ดของผิวหนัง ซึ่งผู้ป่วยได้ใช้ครีมไปในปริมาณรวมเกือบ 200 กรัมในช่วงเวลาดังกล่าว จากการตรวจพบรอยโรคที่ผิวหนังหลายจุด ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคผิวหนังอักเสบ (dermatophytosis) และได้รับการรักษาด้วยยาต้านเชื้อราทั้งแบบรับประทานและแบบทา หลังจากนั้นอาการคันและสะเก็ดจะทุเลาลง แต่ผิวหนังที่เป็นรอยแตกกลาย(Striae)ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

การใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่โดยไม่ได้รับการดูแล⁽¹⁴⁾ย่อมส่งผลให้เกิดผลเสียต่อผิวหนังหลายอย่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ยังนำไปสู่การปกปิด

อาการหลักของโรคผิวหนังที่เป็น ซึ่งทำให้การวินิจฉัยทำได้ยาก ซึ่งผลข้างเคียงที่เกิดจากการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่แพร่หลายเป็นปัญหาที่ยากพอกับการรักษาโรคผิวหนังที่ซับซ้อนในประเทศอินเดีย จากกรณีการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผิวหนังที่แก้ไขไม่ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการใช้ยาเฉพาะที่จะไม่มีผลข้างเคียง จึงมักจะหาซื้อยามาใช้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมการขายยา สเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ และระมัดระวังในการใช้ ควรมีกฎหมายกำกับดูแลที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติอย่างเข้มงวดเพื่อควบคุมการขายยา สเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่นอกเคาน์เตอร์ การให้ความรู้แก่ผู้ป่วย นักเคมี และผู้ส่งจ่ายยาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันผลกระทบดังกล่าว

2.4 ปัญหาการการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในเครื่องสำอางของประเทศไทย^(15,16)

โดยปกติแล้วยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่เป็นสารสังเคราะห์ขึ้นมาเพื่อใช้ทางการแพทย์ ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถใช้ยาในรูปแบบปกติได้ เพื่อลดผลข้างเคียงจากการใช้ยาในรูปแบบปกติ ซึ่งมักจะถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งทางการแพทย์โรคเนื่องจากกลไกการออกฤทธิ์และข้อบ่งชี้ที่หลากหลายทำให้เมื่อนำไปใช้กับผิวหนังแล้วอาการของโรคผิวหนังบางอย่างหายเร็ว หรือการทำให้ผิวหนังขาวใส ภายในระยะเวลาไม่นาน ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดย สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย ได้เฝ้าระวังสถานการณ์การใช้สารสเตียรอยด์ที่ผสมในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง พบว่าแนวโน้มการใช้สารสเตียรอยด์มีมากขึ้น ในปี พ.ศ.2558 มีการสุ่มเก็บตัวอย่างประเภทหน้าขาวจากรายจำหน่าย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 50 ตัวอย่าง ผลการตรวจพบสารสเตียรอยด์ จำนวน 3 ตัวอย่าง ซึ่งตัวอย่างที่ตรวจพบนี้เป็นครีมเพื่อใช้ให้หน้าขาวที่ไม่แจ้งผู้ผลิต วันที่ผลิตและวันหมดอายุ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของเครื่องสำอาง เพิร์ลลี่ (Pearly) ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้รับการร้องเรียนในปี 2561 ว่ามีการใช้ผลิตภัณฑ์เพิร์ลลี่ (Pearly) ชื่อการค้า เมย์โรล (MEIROU) แล้วผู้ใช้มีอาการคล้ายคลึงกัน คือ ผิวด่าง และแสบผิวบริเวณที่ทาผลิตภัณฑ์ ซึ่งนำไปสู่การเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางดังกล่าวจากร้านจำหน่ายในจังหวัดสงขลาและสตูล ส่งตรวจวิเคราะห์ โดยผลการตรวจวิเคราะห์ พบสารห้ามใช้ คือ สเตียรอยด์ ชนิด Clobetasol propionate ในเครื่องสำอาง 2 รายการ คือ Meirou Pearly Intensive White Lotion (เลขที่ใบรับแจ้ง 10-1-5733777) และ Meirou Pearly Intensive White Lotion Plus (เลขที่ใบรับแจ้ง 10-1-5749866) ซึ่งได้มีการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งได้ประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางดังกล่าวให้ประชาชนทราบแล้ว จากกรณีดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการการใช้ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ในประเทศไทยคือการนำยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่มาเป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง และจากที่ทราบกันดีว่า Corticosteroids⁽¹⁷⁾ เป็นยาที่มีประสิทธิภาพสูงในการรักษาการอักเสบในโรคผิวหนังและมีการนำมาใช้เพื่อรักษาความผิดปกติของผิวหนัง เช่น สะเก็ดเงิน(psoriasis), ผิวหนังอักเสบ(dermatoses), และ

โรคเรื้อนกวาง (eczema) โดย Corticosteroids ช่วยลดการอักเสบและบรรเทาอาการอักเสบของผิวหนังที่รุนแรงของโรคสะเก็ดเงินได้ชั่วคราว สำหรับรูปแบบของยาทาเฉพาะที่ของ Corticosteroids นั้นมีอยู่ในรูปแบบทั้ง ครีม เจล และแบบขี้ผึ้ง ซึ่งให้ประสิทธิภาพในการรักษาที่ต่างกัน โดยวิธีการประเมินความแรงของ corticosteroids เฉพาะที่ที่ดีที่สุดคือการทดสอบการหดตัวของหลอดเลือด (the vasoconstriction test) ซึ่งประเมินได้จากผลการทดสอบการบีบตัวของหลอดเลือดในแต่ละตำรับที่ทำการทดสอบในอาสาสมัครที่สุขภาพดี อย่างไรก็ตามการทดสอบดังกล่าวยังต้องดูความถี่ในการรักษารวมถึงการตอบสนองต่อยาของแต่ละบุคคลจึงจะทำให้ผลการทดสอบดังกล่าวถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยหลักการยาที่มีความแรงต่ำจะสามารถใช้ได้ในระยะเวลานานและใช้ได้ในพื้นที่กว้าง ส่วนยาที่มีความแรงสูงกว่าก็ควรใช้ในระยะเวลาน้อยๆและไม่ควรใช้กับบริเวณผิวหนังที่บอบบางเช่น ใบหน้าหรือใต้แขน ดังนั้น การรักษาด้วยยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่เป็นเวลานานอาจส่งผลเสีย เช่น ผิวหนังลีบ (skin atrophy), ปฏิกริยาทางผิวหนังและผลข้างเคียงบางอย่าง ความดันโลหิตสูง (Hypertension), เบาหวาน (diabetes mellitus), กระดูกพรุน (osteoporosis), ผิวหนังอักเสบจากการสัมผัส (allergic contact dermatitis) คุชชิงซินโดรม (Cushing's syndrome) และอื่นๆ ด้วยเหตุนี้เครื่องสำอางจึงไม่ควรมีส่วนผสมของยาสเตียรอยด์ ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการรักษาโรคและต้องไม่มีการกล่าวอ้างสรรพคุณในการรักษา ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้บริโภคย่อมมีความเสี่ยง หากต้องในการใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มดังกล่าวเป็นระยะเวลานานในขนาดที่สูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากไม่ได้รับการดูแลจากแพทย์อย่างใกล้ชิด โดยในปัจจุบันมักพบปัญหาการใช้ corticosteroid เพื่อเพิ่มผลในการรักษาโรคผิวหนังในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผิดกฎหมาย

2.5 มาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ⁽¹⁸⁾

ความสวยความงามเป็นสิ่งที่คนในสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบันให้ความสำคัญและความใส่ใจมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคปัจจุบันความสวยความงามเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างโอกาสทางสังคมหรือทำให้เป็นที่ยอมรับทางสังคมมากขึ้น โดยความสวยความงามที่กล่าวถึงนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละยุคแต่ละสมัยขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือค่านิยมของสังคมนั้นๆในช่วงเวลาหนึ่ง นั่นหมายความว่า ความสวยความงามสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามการยอมรับของสังคมนั้นและสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา นอกจากนี้ความสวยความงามยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความนิยมชมชอบของแต่ละบุคคลหรือแต่ละเชื้อชาติ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย นั่นหมายถึงว่าความจริงแล้วไม่ได้มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตัดสินเกี่ยวเรื่องของความสวยความงาม ดังนั้นความสวยความงามจึงเป็นเรื่องของค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความสวยความงามไม่ได้หมายถึงความสวยความงามภายนอกเท่านั้นอาจหมายถึงความสวยความงามด้านจิตใจแต่ทั้งนี้ในปัจจุบันมนุษย์ได้ให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์นอกมากกว่าเรื่องของจิตใจหรือความดีของมนุษย์ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วนั้น ในปัจจุบันความสวยความงามเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างโอกาสทางสังคมหรือช่วยให้เป็นที่ยอมรับทางสังคมมากขึ้นซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสวยความงามมากขึ้นจนทำให้มีความพยายามในการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์

ปรากฏของตนเองด้วยวิธีต่างๆกัน เช่น การทำศัลยกรรมตกแต่ง การใช้เครื่องสำอางเพื่อส่งเสริมความสวยความงาม การพยายามลดน้ำหนักเพื่อให้ได้รูปร่างลักษณะที่ตรงตามความสวยความงามที่สังคมยอมรับ อีกทั้งการที่มีความสวยความงามตามที่สังคมยอมรับนั้นยอมส่งผลให้บุคคลคนนั้นมีความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับทางสังคมและสามารถเป็นช่องทางของโอกาสในการดำเนินชีวิตหรือการมีอำนาจในการเจรจาต่อรองในเรื่องต่างๆได้

มาตรฐานความงาม(Beauty Standard)คืออะไร

“มาตรฐานความงาม (Beauty Standard)⁽¹⁹⁾ หมายถึง คุณค่าความงามที่ถูกกำหนดขึ้นจากคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น ผิวขาว ตาโต จมูกโด่ง หน้าใส ปากกระฉับ หุ่นเพรียว ขาเรียว คือความงามในอุดมคติของสังคมไทยปัจจุบัน”

“Beauty Standard หรือที่เราเรียกกันว่า มาตรฐานความงาม⁽²⁰⁾ ถูกกำหนดทิศทางผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งสะท้อนภาพความเพียบพร้อมด้านความสวยตามที่สังคมต้องการ กลายเป็นภาพจำที่เราต่างปักป้ายและพยายามทำทุกวิถีทาง เพื่อพาตนเองเข้าไปอยู่บนมาตรฐานนั้น”

“มาตรฐานความสวย หรือ บิวตี้สแตนดาร์ด (Beauty standard)⁽²¹⁾ ซึ่งเป็นมาตรฐานบ่งบอกว่าความสวยฉบับมหาชนนิยมกำกับอยู่ให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน”

“Beauty Standard⁽²²⁾ คือ การต้องสวยในแบบของมาตรฐาน(ของสังคมไทย) มาตรฐานแบบนี้เกิดมาจากความชอบส่วนมาก คนส่วนมากมักจะชอบคนประเภทนี้”

“Beauty standard⁽²³⁾ คือ มาตรฐานความงามของผู้หญิงที่คนในสังคมส่วนใหญ่เป็นคนกำหนดขึ้นมาเอง หรือยกย่องว่าผู้หญิงรูปร่างหน้าตาแบบไหนคือผู้หญิงสวย ซึ่งไม่อาจทราบได้เหมือนกันว่าสังคมใช้อะไรมาเป็นเกณฑ์วัดความสวย”

ผิวขาวกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ^(24,25)

ผิวขาวเป็นค่านิยมและแนวคิดที่อยู่คู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยการรับรู้หรือการปลูกฝังทางความคิดหรือทางการสื่อสารในสื่อต่างๆเข้าไปซ้ำมา การมีผิวขาวคืออิทธิพลอย่างหนึ่งของมาตรฐานความงามที่ถูกกำหนดในสังคมหนึ่งๆอย่างเช่นสังคมไทย ซึ่งรวมไปถึงการกำหนดลักษณะปรากฏของร่างกายด้านอื่นๆด้วย เช่น รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ค่านิยมความสวยความงามในสังคมไทยในแต่ละยุคแต่ละสมัยสามารถดูได้จากบทความในวรรณกรรมหรือวรรณคดีต่างๆที่กล่าวที่ลักษณะผู้ชายหรือผู้หญิงที่มีลักษณะสวยงามหรือรูปงามซึ่งลักษณะเหล่านั้นไม่ได้มีลักษณะที่ตายตัวขึ้นอยู่กับความนิยมของสังคมในยุคนั้น ตัวอย่างเช่น ในบางยุคบางสมัยการที่ผู้หญิงมีผิวสองสีหมายถึงผิวพรรณที่ผ่องงาม หรือการที่ผู้หญิงมีหน้าตาที่เกลี้ยงเกลาไม่มีจุดต่างดำ ซึ่งความนิยมในค่านิยมเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคตามสมัย อย่างเช่นในปัจจุบันนี้ความนิยมในชาติตะวันตกหรือชาติเอเชียอย่างเช่น เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ทำให้ค่านิยมในด้านความสวยความงามนั้นเปลี่ยนไปเป็นความนิยมให้ผู้หญิงมีผิวขาวเหมือนชาวต่างชาติตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสร้างค่านิยมด้านความขาว

มีการให้คุณค่าในเรื่องความขาวในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางส่วนมาก โดยการนำเสนอให้ดูว่าความขาวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับผู้หญิง มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภคว่าความขาวจะเป็นประโยชน์กับผู้บริโภคด้านใดได้บ้าง ตัวอย่างเช่น ด้านการเสริมบุคลิกที่ทำให้เป็นผลดีต่อด้านการทำงาน หรือในด้านความรัก ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อผู้บริโภคด้านจิตใจ เช่น ความมั่นใจในการดำรงชีวิต การเป็นที่ยอมรับในสังคม ตามคำกล่าวอ้างในการสร้างค่านิยมนั้น และจากผลการศึกษาเรื่องการรู้เท่าทัน “ความขาว” ในสื่อโฆษณาโทรทัศน์ (อุไรวรรณ อมรรักษ์, 2562) พบว่า

“1.รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการนำเสนอของภาพยนตร์โฆษณา คือ กระบวนการทำซ้ำ การนำเสนออย่างๆ จนเกิดเป็นความเชื่อ และสร้างทัศนคติในเรื่องความขาว

2. การรู้เท่าทันสื่อ คือการรู้รูปแบบแนวคิดของโฆษณา กระบวนการที่โฆษณาสื่อออกมา ผู้บริโภคขาดการรู้เท่าทันโฆษณาเนื่องด้วยจิตใต้สำนึกของตนเอง ที่มีก่นาตนเองไปเสียเปรียบคนอื่นตลอดเวลา ความอยากเป็นที่จับตามอง ทำให้รับเอาโฆษณามาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองโดยขาดการยั้งคิด

3. การรู้เท่าทันตนเอง คือการรู้ความจำเป็นที่ตนเองต้องการ ผู้บริโภคจากความหลากหลายทางบริบทสังคม และมีปัจจัยความต้องการที่แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่เหมือนกันคือค่านิยมในเรื่องความขาว ความขาวปลุกฝังให้ผู้บริโภคไม่รู้จักพอใจในตนเอง”

สื่อโฆษณากับมาตรฐานความงาม(Beauty Standard)^(18,26,27,28,29,30)

ในสังคมปัจจุบันสื่อโฆษณามีส่วนในการสร้างค่านิยมสร้างนิยามความหมายต่างๆซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสื่อโฆษณามีส่วนสำคัญในการกำหนดกรอบความคิดของคนในสังคม จากวัตถุประสงค์ของการโฆษณาที่มีวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ที่ได้รับสื่อโฆษณาหรือผู้บริโภค โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ บางครั้งเรื่องที่มีการโฆษณาในสื่อได้ถูกทำให้เป็นเรื่องปกติในสังคมเนื่องจากมีการสื่อสารหรือโฆษณาเข้าไปซ้ำมาจนทำให้ผู้ได้รับสื่อหรือผู้บริโภคมีการจดจำและยอมรับว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติของสังคม อย่างเช่นในด้านความสวยความงามตามทีื่อนำเสนอก็จะมีเกี่ยวกับเรื่อง ความขาว ความผอม ผิวเรียบเนียน จมูกโด่ง ฆมยาวสลวย ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้รับสื่อที่รู้สึว่าถ้าตนเองไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สื่อโฆษณานำเสนอจะไม่ปกติหรือมีความผิดปกติไปจากสังคมเพราะไม่เป็นไปตามมาตรฐานนั้น นอกจากนี้โฆษณามักแฝงอยู่ในทุกช่องทางการสื่อสารซึ่งในบางครั้งผู้รับสื่อหรือผู้บริโภคอาจจะไม่ได้สนใจแต่ด้วยการที่มีการสื่อสารเข้าไปซ้ำมาสื่อสารอยู่เรื่อยๆ สิ่งเหล่านี้ถูกใส่เข้าไปในกระบวนการทางความคิดของผู้บริโภคหรือผู้รับสื่อโดยไม่รู้ตัว จนในบางครั้งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อจิตใจหากไม่สามารถเป็นไปอย่างทีื่อโฆษณานำเสนออาจทำให้ผู้รับสื่อรู้สึกหมกคุณค่าในตัวเองหรือหมดอำนาจ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าสื่อมีอำนาจในการสร้างความเชื่อและมีผลต่อการสร้างตัวตนของคนในยุคปัจจุบัน การโฆษณาประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อกระบวนการรับรู้กระบวนการคิดของผู้ที่ได้รับการสื่อสารจากการโฆษณา การโฆษณาไม่ได้มีหน้าที่เพียงแต่นำเสนอสินค้าหรือการขายสินค้าเท่านั้นในบางครั้งการโฆษณาได้ชักจูงหรือสอดแทรกแนวคิด ทัศนคติ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง ในแต่ละยุคสมัยเข้าไปด้วย

สิ่งเหล่านี้หากมีการรับข้อมูลต่างๆจากการสื่อสารอยู่เป็นประจำก็ย่อมส่งผลต่อแนวความคิดทัศนคติของผู้ที่ได้รับข้อมูลนั้นๆ เมื่อผู้ผลิตสื่อหรือนักโฆษณาได้สอดแทรกแนวความคิดหรือทัศนคติใส่ลงไปใน การสื่อสารเหล่านั้นย่อมมีผลทางจิตวิทยาและแนวความคิดของผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นซึ่งเป็นผลทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมีความปรารถนาหรือความต้องการที่จะเป็นไปในแบบที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกมาให้กับผู้รับสาร หรือผู้บริโภค จะเห็นได้ว่าการสื่อสารหรือการโฆษณานั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจหรือการชักนำความคิดของคนในสังคมได้และหากกล่าวถึงสื่อโฆษณาในยุคนี้สื่ออย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสื่อหรือผู้บริโภคเป็นอย่างมากนอกจากสื่อวิทยุโทรทัศน์แล้วก็คือสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งมีข้อมูลทางสถิติว่าคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 9 ชั่วโมง 11 นาทีต่อวัน (นับรวมทุกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์) และเป็นการใช้ Social Media ประมาณ 3 ชั่วโมง 11 นาทีต่อวัน (นับรวมทุกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์) และในปัจจุบันมีแอปพลิเคชันที่หลากหลายที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อสาร ซึ่งแอปพลิเคชันเหล่านั้นเปรียบเป็นเหมือนช่องทาง การสื่อสารจากผู้ที่ต้องการส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหากแอปพลิเคชันทางออนไลน์ของคนคนหนึ่งมีผู้ติดตามมาก บุคคลผู้นั้นย่อมสามารถสื่อสารไปหาผู้รับสารได้มากเช่นกันและหากบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่คนในสังคมมีความชื่นชอบหรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดในการโน้มน้าวเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า Influencer หรือ Beauty Blogger สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ติดตามไม่ว่าจะเป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตหรือการเลือกซื้อสินค้าอาจทำให้สินค้าได้รับความนิยมในคนหมู่มาก บางครั้งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าจากที่มีกระแสของคนที่ใช้จริงมากหรือจากการรีวิวสินค้าจากผู้ที่ใช้จริงเป็นต้น นอกจากนี้จากการที่ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้นก็ทำให้สามารถเข้าถึง social media ได้มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น social media จึงทำให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคมในการกำหนดรูปแบบความสวยความงาม ยกตัวอย่าง เช่น ความนิยมในการออกกำลังกายเพื่อให้ได้รูปร่างที่สวยงาม หรือการเปิดเผยหน้าตาที่ไม่ได้แต่งหน้าเพื่อให้เห็นผิวหน้าที่แท้จริง จนในบางครั้งการติดตามกระแสความนิยมต่างๆใน social media นั้นทำให้ผู้ที่ติดตามเกิดความเครียดและกดดันที่ไม่สามารถมีรูปร่างลักษณะเหมือนกับคนในโลก social media ซึ่งนำไปสู่การทำ social detox เพื่อลดความกดดันและความเครียดจากการติดตามกระแสใน Social media ได้ โดยการกลับมาเปลี่ยนความคิดที่ตัวเองสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองไม่ตามกระแสนิยม ได้มีการศึกษาถึงบทบาทของของผู้ทรงอิทธิพลบนโลกออนไลน์โดยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ติดตามคู่มือสวดของ Beauty Blogger ที่ใช้ชื่อว่า เจ็อบเซย (Cinnamongal) ซึ่งเป็น Beauty Blogger ด้านความสวยความงามรายหนึ่งพบว่า Beauty Blogger ท่านนี้จะมีการนำเสนอไลฟ์สไตล์หรือวิธีการแต่งหน้า การใช้เครื่องสำอาง รวมไปถึงนำเสนอภาพลักษณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับบทบาทคุณแม่วัยใหม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ติดตามช่องทางการสื่อสารของ Beauty Blogger ท่านนี้พบว่าส่วนใหญ่จะนำวิธีการใช้สินค้าหรือวิธีการแต่งหน้าต่างๆที่ Beauty Blogger ท่านนี้นำเสนอไปปรับใช้ให้เข้ากับตนเอง นอกจากนี้มีคำกล่าวที่ว่า “สื่อสร้างสวย”⁽¹⁸⁾ เป็นคำกล่าวที่บอกได้ว่าสื่อเป็นผู้กำหนดหรือสร้างมายาคติในเรื่องความสวยหรือสื่อเป็นผู้ที่กำหนดหรือบ่มเพาะทัศนคติเกี่ยวกับความสวย ยกตัวอย่างเช่น ผู้หญิงแบบไหนถึง

เรียกว่าผู้หญิงที่สวยงาม ซึ่งมักจะถูกกำหนดมาตรฐานความสวยจากสื่อ นอกจากนี้ สื่อยังสร้างมายาคติเพิ่มขึ้นมาอีกชั้นหรือมายาคติซ้อนมายาคติ โดยการที่หากผู้หญิงคนนั้นไม่สวยตามมาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้นมา ผู้หญิงคนนั้นมักจะประสบกับปัญหาต่างๆ อย่างเช่น การขาดโอกาสทางสังคม การไม่ยอมรับของสังคม หรือกลายเป็นคนที่ผิดแปลกไปจากสังคมนั้นๆ โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงว่าการที่คนคนหนึ่งจะประสบความสำเร็จหรือเป็นที่ยอมรับจากสังคมได้ไม่ได้เกิดจากความงามจากภายนอกเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้จากความรู้ความสามารถ จิตใจ หรือคุณธรรม หรือที่เรียกว่า ความงามภายในนั่นเอง ซึ่งสื่อกลับไม่ค่อยนำเสนอข้อมูลด้านนี้แต่กลับไปนำเสนอข้อมูลที่เป็นมายาคติด้านความงามเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านความงามและรูปร่างลักษณะของผู้หญิงไทย⁽³⁰⁾ ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า สื่อ งบประมาณ และความสวยงามเป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผู้หญิงมากที่สุดที่มีความปรารถนาที่จะทำให้ตนเองดูน่าสนใจยิ่งขึ้น ($R^2 = 0.118$) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดทางบวกระหว่างสื่อ ความสวยงาม งบประมาณ และการปรับปรุง (ระดับผู้หญิงปรารถนาอยากสวยขึ้น)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์สภาพปัญหาการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์โดยรวบรวมข้อมูลจากการประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ ปี 2559-2565 และข้อมูลจากระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2563 – 2565 และมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานความงาม (beauty standard) ในสังคมไทยเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา และวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

3.2 วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative study) โดยการทบทวนวรรณกรรม รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

3.3 ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสภาพปัญหาการใช้เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์ และศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรฐานความงาม (beauty standard)
2. ศึกษากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์ ทบทวนมาตรการการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารห้ามใช้และการคุ้มครองผู้บริโภค
3. รวบรวมและสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารกลุ่มสเตียรอยด์ในเครื่องสำอางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
4. ประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์สภาพปัญหาของการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์
5. วิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อจำกัด และอุปสรรคในการกำกับดูแลเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารกลุ่มสเตียรอยด์
6. สรุปผลการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.4 ระยะเวลาการศึกษา

ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 - สิงหาคม พ.ศ. 2566

3.5 การนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเชิงสถิติเป็นร้อยละและการทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS)

จากการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อตกลงการปรับกฎระเบียบเครื่องสำอางให้สอดคล้องกันในกลุ่มประเทศอาเซียน (Agreement on ASEAN Harmonized Cosmetic Regulatory Scheme - AHCRS) และประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงที่จะดำเนินการตามมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้มีการบังคับใช้ทบัญญัติเครื่องสำอางอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive, ACD) อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2551 และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (ASEAN Cosmetic Committee - ACC) เพื่อติดตามความคืบหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการประชุมคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (ACC) มาแล้ว 36 ครั้ง

จากการรวบรวมข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเตือนภัยจากประเทศสมาชิกอาเซียน ที่ได้มีการรายงานประชุมคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (The ASEAN Cosmetic Committee (ACC)) ครั้งที่ 34 – 36 (ปี 2563 – 2565) พบว่าการรายงานข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้มีการแจ้งเตือนภัยของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) ดังนี้

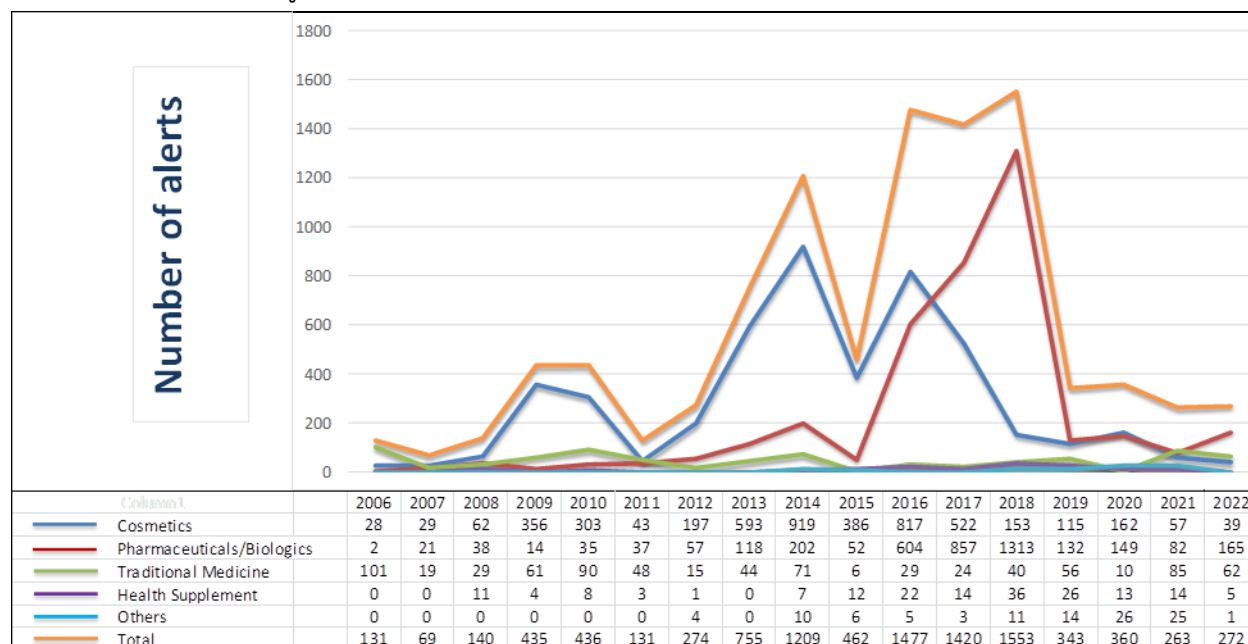
ตาราง 1.1 แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้มีการแจ้งเตือนภัยของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)

ประเภทผลิตภัณฑ์	ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)	
	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
Cosmetics	162	45.00	57	21.84	39	14.29
Pharmaceuticals/Biologics	149	41.39	80	30.65	165	60.44
Health Supplements	13	3.61	14	5.36	5	1.83
Traditional Medicines	10	2.78	85	32.57	62	22.71
Others	26	7.22	25	9.58	1	0.37

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ได้มีการรายงานการเตือนภัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ เครื่องสำอาง (Cosmetics), ยา/ชีววัตถุ (Pharmaceuticals/Biologics), ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Health Supplements), ยาแผนโบราณ

(Traditional Medicines) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องสำอางตั้งแต่ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) มีการรายงานในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2563 จำนวน 162 รายการ (ร้อยละ45.00), ปี 2564 จำนวน 57 รายการ (ร้อยละ21.84) และปี 2565 จำนวน 39 รายการ (ร้อยละ14.29) ตามลำดับ

กราฟ 1.1 แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรายงานการแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนตั้งแต่ ปี 2549 -2565 (2006-2022)

PMAS Trending from year 2006 to 2022

ทั้งนี้ได้มีการรวบรวมข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ปี 2549 – 2565 (2006-2022) พบว่าแนวโน้มในการรายงานข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (PMAS) ในทุกผลิตภัณฑ์ มีแนวโน้มสูงขึ้นจนถึงปี 2562 และลดลงอย่างมากในปี 2563-2565 ซึ่งการลดลงนั้นไม่ได้หมายความถึงว่าปริมาณผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีการแจ้งเตือนในแต่ละประเทศลดลง โดยจะต้องดูปัจจัยอื่นๆประกอบอย่างเช่นในช่วง ปี 2563-2565 เป็นช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโควิด 19 ทั่วโลก ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกรรายงานข้อมูล ทั้งนี้ จึงควรเฝ้าระวังและดูแลแนวโน้มของการแจ้งเตือนเร่งด่วนต่อไปเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

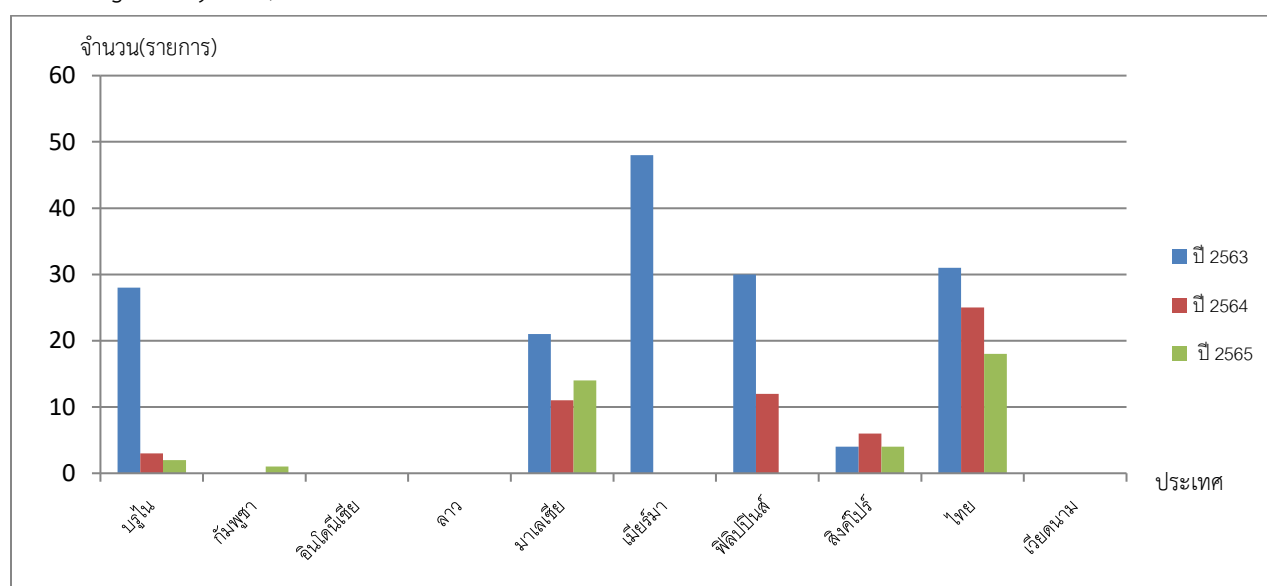
การรายงานข้อมูลระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง

โดยผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) สามารถแยกเป็นการรายงานของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนได้ดังนี้

ตาราง 1.2 แสดงข้อมูลจำนวนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) แบ่งตามประเทศในอาเซียนตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)

ประเทศสมาชิกอาเซียน	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)
	จำนวน (รายการ)	จำนวน (รายการ)	จำนวน (รายการ)
Brunei	28	3	2
Cambodia	0	0	1
Indonesia	0	0	0
Lao PDR	0	0	0
Malaysia	21	11	14
Myanmar	48	0	0
Philippines	30	12	0
Singapore	4	6	4
Thailand	31	25	18
Vietnam	0	0	0
รวม	162	57	39

กราฟ 1.2 แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) แบ่งตามประเทศในอาเซียนอาเซียนตั้งแต่ ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565)

จากข้อมูลการรายงานผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2563-2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) มีจำนวน 31, 25, 18 รายการตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งถือได้ว่าการรายงานในจำนวนที่สูง อย่างไรก็ตามการข้อมูลจำนวนการรายงานดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลที่แต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้รายงานเข้ามาในระบบเพื่อเป็นการเตือนภัยประเทศต่างๆในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้ อาจจะไม่ใช่ว่าข้อมูลที่สามารถบอกได้ถึงอุบัติการณ์ของเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยทั้งหมด เนื่องจากจำนวนเครื่องสำอางที่ได้รับรายงานแจ้งเตือนนั้นสามารถเกิดจากสาเหตุต่างๆได้ เช่น การปลอมปน (Adulteration) เครื่องสำอางปลอม (Falsified) การไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน (Quality Defect) และสาเหตุอื่นๆเช่น บรรจุภัณฑ์มีปัญหา และในบางประเทศก็อาจจะไม่ได้มีการรายงานข้อมูลเข้ามาในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ซึ่งไม่ได้หมายความว่าประเทศนั้นมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพปลอดภัยมากกว่าประเทศอื่นๆแต่อย่างใด จากข้อมูลข้างต้นได้มีการนำข้อมูลที่ได้รับรายงานมาแยกเป็นรายการสารห้ามใช้ในเครื่องสำอางซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

ในปี 2563 จากข้อมูลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ในเครื่องสำอางจำนวน 162 รายการ โดยสารห้ามใช้ที่พบมี 20 ชนิด ดังนี้

ตาราง 1.3 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2563

ลำดับ	สารห้ามใช้	ประเภทของสารห้ามใช้	จำนวน(รายการ)
1	Betamethasone	Steroid	4
2	Catechol	Dye	2
3	CI 15585	Colourant	10
4	CI 45170	Colourant	1
5	Clobetasol	Steroid	4
6	Hydroquinone	Whitening agent	41
7	Ketoconazole	Anti-fungal	1
8	Lead	Heavy metal	19
9	Mercury	Whitening agent	38
10	Methanol / Methyl alcohol	Alcohol	9
11	Miconazole	Anti-fungal	1
12	MIT	Preservative	1

ลำดับ	สารห้ามใช้	ประเภทของสารห้ามใช้	จำนวน(รายการ)
13	MIT + MCIT	Preservative	1
14	M-phenylenediamine	Dye/oxidising agent	2
15	O-phenylenediamine	Dye/oxidising agent	2
16	Pigment Orange	Colorant	2
17	Rhodamine B	Dye	10
18	Sulfamethoxazole	Antibacterial	1
19	Tretinoin	Retinoid	43
20	Trimethoprim	Antibacterial	1
รวม			193

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า มีการรายงานว่ามีสารห้ามใช้ในกลุ่มสเตียรอยด์ จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.15

ในปี 2564 จากข้อมูลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ในเครื่องสำอางจำนวน 57 รายการ โดยสารห้ามใช้ที่พบมี 9 ชนิด ดังนี้

ตาราง 1.4 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2564

ลำดับ	สารห้ามใช้	ประเภทของสารห้ามใช้	จำนวน (รายการ)
1	Betamethasone	Steroid	4
2	CI 15585	Colourant	1
3	Clobetasol	Steroid	2
4	Hydroquinone	Whitening agent	8
5	Mercury	Whitening agent	12
6	Methanol / Methyl alcohol	Alcohol	2
7	Tretinoin	Retinoid	5
8	Retinoic acid	Retinoid	1
9	Clotrimazole	Anti-fungal	1
รวม			36

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า มีการรายงานว่ามีสารห้ามใช้ในกลุ่มสเตียรอยด์ จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.67

ในปี 2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) จากข้อมูลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ในเครื่องสำอางจำนวน 39 รายการ พบว่ามีห้ามใช้ที่พบมี 7 ชนิด ดังนี้

ตาราง 1.5 แสดงข้อมูลสารห้ามใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการรายงานในระบบระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ปี 2565

ลำดับ	สารห้ามใช้	ประเภทของสารห้ามใช้	จำนวน (รายการ)
1	Betamethasone/Betamethasone-17-valerate	Steroid	3
2	Mercury	Whitening agent	17
3	CI15585	Colourant	2
4	Clobetasol propionate	Steroid	1
5	Hydroquinone	Whitening agent	6
6	Tretinoin	Retinoid	2
7	o-Aminophenol	Phenol	2
รวม			33

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า มีการรายงานว่ามีสารห้ามใช้ในกลุ่มสเตียรอยด์ จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.12

ดังนั้น จากผลการรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ ปี 2563 – 2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) มีการรายงานเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ดังนี้ เครื่องสำอาง (Cosmetics), ยา/ชีววัตถุ(Pharmaceuticals/Biologics), ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Health Supplements), ยาแผนโบราณ (Traditional Medicines) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยในปี 2563 มีเครื่องสำอางจำนวน 162 รายการ (ร้อยละ45.00), ปี 2564 จำนวน 57 รายการ (ร้อยละ21.84) และปี 2565 จำนวน 39 รายการ (ร้อยละ14.29) ตามลำดับ และเมื่อแบ่งเป็นประเทศในภูมิภาคอาเซียนพบว่าประเทศไทย มีการรายงานแจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในปี 2563 จำนวน 31 รายการ (ร้อยละ 19.14) , ปี 2564 จำนวน 25 (ร้อยละ 43.86) รายการ และปี 2565 จำนวน 18 รายการ (ร้อยละ 46.15) ตามลำดับ ซึ่งเป็นการรายงานในจำนวนที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียน แต่จากข้อมูลดังกล่าว ไม่สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยหรือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ต้องแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนสูงกว่าประเทศอื่นๆในอาเซียนเนื่องจากการรายงานข้อมูลดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดของแต่ละประเทศในการรายงานข้อมูล แต่จากการรายงานข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ยังมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องและให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคในทุกมิติ และจากข้อมูลของเครื่องสำอางที่รายงานเข้ามาในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post

marketing alert system; PMAS) ได้มีการแยกสาเหตุที่รายงานออกมาเป็น การปลอมปน (Adulteration) เครื่องสำอางปลอม (Falsified) การไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน (Quality Defect) และสาเหตุอื่นๆเช่น บรรจุภัณฑ์มีปัญหา ซึ่งสารห้ามใช้จะจัดอยู่ในประเภทของการปลอมปน (Adulteration) ของการรายงานข้อมูลในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) และเมื่อนำข้อมูลของการรายงานสารห้ามใช้ในเครื่องสำอางในระบบเตือนภัยพบว่า สารกลุ่มสเตียรอยด์มีการรายงานในปี 2563 จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.15 ปี 2564 จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ปี 2565 จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.12 นอกจากนี้ยังมีรายงานการใช้สารกลุ่มสเตียรอยด์ร่วมกับสารห้ามใช้ตัวอื่น เช่น การใช้ betamethasone Clobetasol Mercury ร่วมกัน หรือ ใช้ Betamethasone ร่วมกับ Mercury จากข้อมูลข้างต้น

อย่างไรก็ตามการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือของทุกประเทศในอาเซียนและมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการแจ้งข้อมูลต่างๆ และจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (The ASEAN Cosmetic Committee (ACC) จัดให้เรื่องการรายงานเกี่ยวกับสารห้ามใช้ในเครื่องสำอางของข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) นั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในวาระการประชุมของคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (The ASEAN Cosmetic Committee (ACC)) ทุกครั้งและจากการประชุมคณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (ASEAN Cosmetic Committee - ACC) ครั้งที่ 36 ที่ผ่านมา คณะกรรมการห้องปฏิบัติการทดสอบเครื่องสำอางอาเซียน (ASEAN Cosmetic Testing Laboratories Committee: ACTLC) เห็นชอบในการจัดให้สเตียรอยด์ (Clobetasol propionate) มีความสำคัญอันดับต้นๆ ของสารห้ามใช้ที่มีความเสี่ยงสูงที่พบบ่อย และหารือเกี่ยวกับวิธีการทดสอบที่มีอยู่เพื่อตรวจสอบสเตียรอยด์ (Clobetasol propionate)

4.2 ข้อมูลประกาศผลการตรวจสอบหรือตรวจวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้

จากข้อมูลประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง ผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2565 พบว่ามีการประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ จำนวน 77 รายการ ดังนี้

ตาราง 2.1 ข้อมูลการประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง ผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2565

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
1/2559	1	REAL CREAM Night Cream	สารประกอบปรอท (mercury Compounds)	www.realcreamshop.com
	2	REAL CREAM NIGHT CREAM	สารประกอบปรอท (mercury Compounds)	www.realcreamshop.com

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	3	มาเซอร์รี่ บายจุมิ อโลเวร่า ครีม ALOEVERA CREAM อยู่ในชุดเซ็ท	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านเลดี้ คอสเมติกส์
	4	มาเซอร์รี่ บายจุมิ ไนท์ครีม Night Cream อยู่ในชุดเซ็ท	ไฮโดรควิโนน กรดวิตามินเอ	ร้านเลดี้ คอสเมติกส์
	5	SKIN CARE BY ANYA ครีมบำรุงกลางคืน	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านเพียว คอสเมติกส์
	6	เหมยหยาง ครีมสมุนไพร เขียว (ฝาสีเขียว)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านเพียว คอสเมติกส์
	7	MINZOL Whitening Night Cream (สีทอง) วันที่ผลิต 03/2015 วันสิ้นอายุ 03/2017	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ไม่ระบุ
	8	MINZOL Whitening Night Cream (สีทอง) วันที่ผลิต 02/2015 วันสิ้นอายุ 02/2017	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ไม่ระบุ
	9	MINZOL Whitening Night Cream (สีทอง) วันที่ผลิต 11/2014 วันสิ้นอายุ 02/2016	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ไม่ระบุ
5/2560	10	Meirou pearly intensive white lotion	Glucocorticoids- Clobetasone propionate (corticosteroids)	ร้านเพื่อนก่อสร้าง
	11	ครีมฟ้าใส สาทร้ายสไบรูลิน่า	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุชื่อ

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	12	Bowvy Kim แต่งกว่า night1	- ไฮโดรควิโนน - กรดวิตามินเอ	ผู้ผลิต Bowvy Kim https://www.facebook.com/creamybybowvy
	13	Bowvy Kim แต่งกว่า night2	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ผู้ผลิต Bowvy Kim https://www.facebook.com/creamybybowvy
	14	Persy cream set	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	Viewi shop
	15	Meirou pearly intensive white lotion	Glucocorticoids- Clobetasone propionate (corticosteroids)	ร้านเซอร์สกายเวด
	16	Meirou pearly intensive white lotion x2	Glucocorticoids- Clobetasone propionate (corticosteroids)	ร้านเซอร์สกายเวด
	17	Smooth Cream Dream baby Day- night 1	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านยี่มินโมบาย
	18	Smooth Cream dream baby Day- night 2	ไฮโดรควิโนน	ร้านยี่มินโมบาย
7/2560	19	บิวตี้ทรินท์ครีม ครั้งที่ผลิต 160802 เดือนปีที่ผลิต 02/08/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย บอสบิวตี้
	20	บิวตี้ทรินท์ครีม ครั้งที่ผลิต 160916 เดือนปีที่ผลิต 16/09/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย โอเคซ็อบ
	21	บิวตี้ทรินท์ครีม ครั้งที่ผลิต 160804 เดือนปีที่ผลิต 04/08/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ไม้ระบู้ชื้อ

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	22	บิวตี้ทรีไนท์ครีม ครั้งที่ผลิต 160505 เดือนปีที่ผลิต 05/05/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย กุลธิวา
	23	บิวตี้ทรี สไบรูลิน่า ครีม ครั้งที่ผลิต 160210 เดือนปีที่ผลิต 10/02/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย บอสบิวตี้
	24	บิวตี้ทรี สไบรูลิน่า ครีม ครั้งที่ผลิต 160514 เดือนปีที่ผลิต 14/05/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ใหม่ซูปเปอร์
	25	บิวตี้ทรี สไบรูลิน่า ครีม ครั้งที่ผลิต 160404 เดือนปีที่ผลิต 04/05/16	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย กุลธิวา
	26	ไวท์โรส whitening cream	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ปรีชา
	27	EMMA AURA ครีมไข่มุกโสมเกาหลี	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ปรีชา
	28	พาราไวท์เทนนิ่งครีม	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ปรีชา
	29	ครีมทาปากและนมให้ชมพู Pink more lips and nipples cream	- ไฮโดรควิโนน - กรดวิตามินเอ	facebook
1/2561	30	ชุดระเบิดฝ้า Miracle 5D Aura	ไฮโดรควิโนน	ร้านจำหน่าย เอ็นเค
	31	เทอเมอร์ริก เฮอร์เบิล ครีม Turmeric Herbal Cream	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย เฟริน นะจ๊ะ
	32	ไมริน่าไนท์ครีม Myrina Night Cream	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย นูกวางบิวตี้ ซ้อป

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	33	โบทายา เฮอร์บ นูริชซิง สกิน ครีม Botaya Herb nourishinh skin cream	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย เจ เอ็น เอ็น
3/2561	34	Polla Gold Super White (พอลลา โกลด์ ซุปเปอร์ ไวท์ เพอร์เฟค) Perfects	- สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate	ร้านจำหน่าย ชัยฟาร์มาซี
	35	Ozzy Mask	- สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย ชัยฟาร์มาซี
	36	O ping wink winner ping whitening cream (โอ ปิ่ง วิ่ง วินเนอร์ ปิ่ง ไวท์เท นนิ่ง ครีม)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย รียา ครีม
	37	Myrina Night cream (ไมริน่า ไนท์ ครีม)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย สโนว์ไวท์
	38	BeQuaLa Beauty Quatity Lab (บีควอลา บิวตี้ ควอลิตี้ แล็บ)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย บิวตี้ ช็อบ

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	39	Beauty 3 Night cream (บีวี่ดี ทรี ไนท์ ครีม)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate	ร้านจำหน่าย บีวี่ดี ซ็อบ
	40	Melusma melisma brightening cream	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds -Hydroquinone	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุ
	41	Madame Organic Whitening Arbutin (มาตาม ออแกนนิค ไวท์เทนนิ่ง อาบู ติน)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ห้างหุ้นส่วน จำกัดกลางเวียงบีวี่ดี มาร์ท
	42	Herbal Turmaric Herbal cream (เฮอร์เบิล เทอเมอร์ริค เฮอร์เบิล ครีม)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย ฟาริดา
	43	B Plus Miracle Gold Cream (บี พลัส มิราเคิล โกลด์ ครีม)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านจำหน่าย มดบีวี่ดีพะเยา
2/2563	44	MAHAD exiter whitening	Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุ
	45	VM double white lotion (วีเอ็ม ดับเบิ้ล ไวท์ โลชั่น)	Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุ
	46	White way nano white body lotion	Glucocorticoids- Clobetasol propionate	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุ
	47	Herb gold all natural all in one cream	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านค้าออนไลน์ d- vite center (www.herbinsides.com)
	48	Botaya herb NOURISHING SKIN CARE SET	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	ร้านค้าออนไลน์ d- vite center (www.herbinsides.com)

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	49-56	เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เพื่อสุขอนามัยสำหรับมือ (8รายการ)	methanol	ผู้ผลิต มานะภักดิ์
1/2564	57	Boo jin Brightening Day & Night Cream (บู จิน ไบรท์เทนนิ่ง เดย์ แอนด์ ไนท์ ครีม)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB: อรุมา มาวัชระสกุล
	58	ไอริช ไวท์ ไนท์ ครีม (IRISH WHITE NIGHT CREAM)	-กรดวิตามินเอ -สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB: supunee hmunkong
	59	ไอริช ไวท์ เดย์ ครีม (IRISH WHITE DAY CREAM)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB: supunee hmunkong
	60	Kim ครีมสมุนไพรขมิ้นผสมบัวหิมะ (KIM WHITENTING TUMERIC AND SNOW LOTUS CREAM)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	FB: sawnrat ครีมไข่มุกบัวหิมะของแท้ล้านเปอร์เซ็นต์ปลีกส่งรายใหญ่
	61	Kim ครีมไข่มุกผสมบัวหิมะ (KIM WHITENTING PEARL AND SNOW LOTUS CREAM)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate -Glucocorticoids- Clobetasol propionate	FB: sawnrat ครีมไข่มุกบัวหิมะของแท้ล้านเปอร์เซ็นต์ปลีกส่งรายใหญ่
	62	Jeed Jees lip tint velvet NO 06	CI15585	ผู้นำเข้า
	63	Jeed Jees lip tint velvet NO 07	CI15585	ผู้นำเข้า

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	64	Kalla cubic gold lipstics no.05 nude	CI15585	ผู้นำเข้า
	65	Mallisa kiss melted matte lip color #07 red moon	CI15585	ผู้นำเข้า
	66	บูเต้ ไวท์ เพอร์เฟค ไวท์ แอนด์เฟริม	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB: beautywhite.official
1/2565	67	เคที ไนท์ ครีม (KT NIGHT CREAM)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB: Kt cream ครีมเคที by ครีมบ้านกระต่ายขาว ของแท้ 100%
	68	เคทีดอลล์นูดแมทท์ ลิปสติค #10 ทัช คอรัล	CI15585	ผู้นำเข้า
	69	ปีไวด์ เปอติ๊ด สติก (คอรัล บรราวน์)	CI15585	ผู้นำเข้า
	70	เลิฟรี่ พลัส เซอร์เบิ้ล แฮร์คัล เลอร์ (บรราวน์)	o-aminophenol	ผู้นำเข้า
	71	เลิฟรี่ พลัส เซอร์เบิ้ล แฮร์คัล เลอร์ (โกลเด็นบรราวน์)	o-aminophenol	ผู้นำเข้า
	72	ฟิยู โลท์ ออรั่า ไบรท์ (PU light aura bright)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate	ร้านจำหน่าย ไม่ระบุ
	73	เอ็นพี สกิน ไอดีล สกิน แคร้ เทอเมอริค ไนท์ รีแพร์ ทรีท เมนต์ (NP SKIN IDEAL SKIN CARE TURMERIC NIGHT REPAIR TREATMENT)	-สารประกอบปรอท (Mercury Compounds) -Glucocorticoids- Betamethasone-17-valerate	IG: npskin_skincare

ครั้งที่/ปี	ลำดับ	เครื่องสำอาง	สารห้ามใช้	แหล่งจำหน่าย
	74	เอ็นพี สกิน ไอดีล สกิน ซีเอ็ม-ทู อาร์บูติน ไนท์ ครีม (NP SKIN IDEAL SKIN CM-II Arbutin NIGHT CREAM)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	IG: npskin_skincare
	75	โลทไวท์ครีม (LIGHT WHITE CREAM)	Glucocorticoids- Clobetasol propionate	FB:โลทไวท์บอดี้ครีม ครีมเร่งผิวขาว
	76	โลทไวท์บอดี้ครีม (LIGHT WHITE BODY CREAM)	สารประกอบปรอท (Mercury Compounds)	FB:โลทไวท์บอดี้ครีม ครีมเร่งผิวขาว
	77	Miracle pink	Hydroquinone	tiktok

หมายเหตุ การประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้เป็นการประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางเฉพาะครั้งที่ผลิตหรือเดือนปีที่ผลิตที่ตรวจพบสารห้ามใช้โดยไม่ได้ขึ้นกับชื่อการค้าหรือชื่อเครื่องสำอาง

จากเครื่องสำอางจำนวน 77 รายการที่ตรวจวิเคราะห์หรือตรวจสอบพบวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางข้างต้น พบว่า มีสารห้ามใช้ที่ประกาศผลการตรวจวิเคราะห์จำนวน 7 ชนิด ดังนี้

1. mercury compounds จำนวน 48 รายการ (ร้อยละ 49.48)
2. Hydroquinone จำนวน 7 รายการ (ร้อยละ 7.22)
3. Retinoic acid จำนวน 4 รายการ (ร้อยละ 4.12)
4. Glucocorticoids จำนวน 22 รายการ (ร้อยละ 22.68)
5. สี CI15585 จำนวน 6 รายการ (ร้อยละ 6.19)
6. o-aminophenol จำนวน 2 รายการ (ร้อยละ 2.06)
7. methanol จำนวน 8 รายการ (ร้อยละ 8.25)

นอกจากนี้ยังมีรายงานการใช้สารกลุ่มสเตียรอยด์ร่วมกับสารห้ามใช้ตัวอื่น เช่น การใช้ betamethasone Clobetasol Mercury ร่วมกัน หรือ ใช้ Betamethasone ร่วมกับ Mercury อีกด้วย

หมายเหตุ เครื่องสำอางจำนวน 1 รายการสามารถตรวจพบวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางได้มากกว่า 1 รายการ

จากเครื่องสำอางจำนวน 77 รายการที่ตรวจวิเคราะห์หรือตรวจสอบพบวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง มีการเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางจากแหล่งจำหน่ายดังต่อไปนี้

1. เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์ จำนวน 19 รายการ
2. ร้านจำหน่าย จำนวน 39 รายการ
3. ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจำนวน 16 รายการ
4. ไม่ระบุแหล่งที่มา จำนวน 3 รายการ

เมื่อนำข้อมูลของเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์มาตรวจสอบข้อมูลพบว่า มีเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์ที่ไม่พบข้อมูลของเครื่องสำอางที่ประกาศผลวิเคราะห์แล้วจำนวน 12 เว็บไซต์ และยังคงมีเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์ที่ยังดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับเครื่องสำอาง จำนวน 7 เว็บไซต์ ซึ่งเมื่อเข้าไปตรวจสอบข้อมูลในเว็บไซต์ดังกล่าวแล้วพบว่า มีการแสดงข้อความที่สอดคล้องกับค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ดังนี้

ตาราง 2.2 แสดงข้อความที่เกี่ยวกับมาตรฐานความงามในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์

เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์	ข้อความ
ร้านค้าออนไลน์ d-vite center (www.herbinsides.com)	หน้าใส หน้ากระจ่างใส
FB: อรุณา มาวัชระสกุล	แม่บ้านปั้นหุ่น, ฉันทันทีก็สวยเลย
FB: supunnee hmunkong	ไม่ใช่ตารา แต่คือผู้ใช้จริงทุกคน ผิวหน้าคือปังมาก, ฉ่ำใสมากแกร้, เนียนนุ่มๆเต่งๆ ผิวชุ่มชื้น
FB: sawnrat ครีมไข่มุกบัวหิมะของแท้ล้านเปอร์เซ็นต์ ปลีกส่งรายใหญ่	หน้าใส หน้ากระจ่างใส, คู่จิ้นหน้าใส สวยครบสูตร
FB: Kt cram ครีมเคที by ครีมบ้านกระต่ายขาว ของ แท้ 100%	สวยจบทุกปัญหาผิวหน้า แต่งหน้าสวย
IG: npskin_skincare	กู้หน้าปัง
FB: โลทีไวท์บอดีครีม ครีมเร่งผิวขาว	ช่วยปรับสีผิวให้ขาวขึ้น ครีมเร่งขาว

จากการตรวจสอบข้อมูลในเว็บไซต์ที่ยังมีการจำหน่ายเครื่องสำอางอยู่ พบว่า ในเว็บไซต์เหล่านั้นมีการแสดงข้อความหรือใช้คำพูดในเชิงที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความงามของสังคมไทย เช่น “หน้าใส หน้ากระจ่างใส” “ไม่ใช่ตารา แต่คือผู้ใช้จริงทุกคน ผิวหน้าคือปังมาก” “ฉ่ำใสมากแกร้” “เนียนนุ่มๆเต่งๆ ผิวชุ่มชื้น” “คู่จิ้นหน้าใส สวยครบสูตร” “สวยจบทุกปัญหาผิวหน้า แต่งหน้าสวย” “ช่วยปรับสีผิวให้ขาวขึ้น ครีมเร่งขาว” ซึ่งข้อความเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างของการใช้ข้อความที่ชักจูงผู้ที่เข้ามาเลือกซื้อสินค้าในร้านค้าออนไลน์โดยเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมมาตรฐานความงามของคนไทยเพื่อให้ผู้บริโภคเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางภายในร้าน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ตั้งแต่ ปี 2563 – 2565 (*รายงานถึงวันที่ 10 พ.ย. 2565) เป็นความร่วมมือที่มีประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกในการแบ่งปันข้อมูลต่างๆรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีต่างๆ แต่ทั้งนี้การรายงานดังกล่าวไม่ได้เป็นข้อบังคับแต่อย่างใด ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจจะยังไม่ครบถ้วนทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาช่วยกำหนดแนวทางการเฝ้าระวังและการป้องกันการใช้เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสารห้ามใช้ในภูมิภาคอาเซียนได้ และจากข้อมูลทั้งหมดที่ได้แสดงในระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) ได้แสดงถึงปัญหาของผลิตภัณฑ์สุขภาพในประเทศอาเซียน โดยผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับการรายงานอยู่อย่างสม่ำเสมอในระบบการแจ้งเตือนภัย ซึ่งจากการวิเคราะห์พบข้อมูลที่ได้รับรายงานการแจ้งเตือนภัยในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพบสารห้ามใช้หรือวัตถุที่ห้ามใช้ในเครื่องสำอางผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ซึ่งสารในกลุ่มสเตียรอยด์ ได้แก่ Betamethasone/Betamethasone-17-valerate Clobetasol / Clobetasol propionate เป็นสารที่มีข้อมูลในการรายงานแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยสารดังกล่าวเป็นเพียงสารกลุ่มหนึ่งในกลุ่มสารห้ามใช้ที่มักพบในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางประเภทที่ใช้สำหรับผู้บริโภคที่ต้องการให้ผิวมีความขาวกระจ่างใส มักนำมาใช้รวมกันกับสารที่มีหน้าที่ช่วยให้ผิวขาวตัวอื่นๆ เช่น สารประกอบปรอท สารไฮโดรควิโน และกรดวิตามินเอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตั้งแต่ปี 2559 – 2565 ที่ตรวจพบสารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids) จำนวน 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.68

5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านเครื่องสำอาง

จากข้อมูลการใช้สารในกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) ที่ได้รวบรวมมาจากข้อมูลของระบบเตือนภัยเร่งด่วนของภูมิภาคอาเซียน (Post marketing alert system; PMAS) และข้อมูลจากการประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์เครื่องสำอางที่พบสารห้ามใช้ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตั้งแต่ปี 2559 – 2565 นั้นสะท้อนให้เห็นว่าสารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) เป็นสารที่มีอุบัติการณ์การนำไปใช้ผสมในเครื่องสำอางทั้งในประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558 สารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) จัดเป็นวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางรายการที่ 300 ตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง พ.ศ. 2559 แต่สารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) มักถูกนำมาผสมในเครื่องสำอางโดยมีกลไกการออกฤทธิ์ที่สำคัญคือช่วยลดการอักเสบ สารกลุ่มสเตียรอยด์ (Glucocorticoids (Corticosteroids)) จึงมักถูกนำไปใช้ร่วมกับสารห้ามใช้ตัวอื่นๆ อย่างเช่น สารประกอบของปรอท (Mercury compounds) ไฮโดรควิโนน (Hydroquinone) และ กรดวิตามิน เอ (retinoic acid) ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ที่มีการลักลอบผสมสารห้ามใช้ดังกล่าวข้างต้นมันจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ว่าช่วยให้ผิวหน้าขาวกระจ่างใส ลดสิวฝ้า ที่เป็นที่ยอมรับในผู้หญิงไทยส่วนใหญ่

ดังนั้นในการพัฒนาแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคและการกำกับดูแลเครื่องสำอางจึงควรปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมให้ผู้บริโภค ปรับแนวความคิดในเรื่องของความสวยที่ถูกปลูกฝังมาจากโฆษณา แต่เป็นความสวยในแบบของตนเองและตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดจากสารห้ามใช้ ทำให้มีความระมัดระวังในการเลือกซื้อเครื่องสำอางมากขึ้น โดยในปัจจุบันพบว่าผู้ผลิตเครื่องสำอางทั้งในประเทศและต่างประเทศเริ่มมีการนำแนวความคิดนี้มาใช้แล้ว เช่น บริษัทผู้ผลิตนำเข้าเครื่องสำอางบางบริษัทมีการนำเสนอภาพความสวยที่หลากหลายไม่จำเป็นต้องสวยเหมือนกับคนอื่น หรือ บางบริษัทมีการถอดค่าโฆษณาบางคำที่เป็นไปในลักษณะกำหนดความสวยตามมาตรฐานความงาม เนื่องจากความสวยไม่มีนิยาม ทุกคนสวยได้ด้วยการดูแลรักษาสุขภาพผิวที่มีมาแต่กำเนิดให้ดีโดยไม่ต้องไปเปลี่ยนแปลงให้เหมือนใคร ทั้งนี้ จากประสบการณ์การทำงานกำกับดูแลเครื่องสำอางหลังออกสู่ตลาดในการดำเนินการจับกุมผู้ลักลอบผลิตเครื่องสำอางที่ผสมสารห้ามใช้ในกลุ่มสเตียรอยด์มักพบว่าสถานที่ผลิตจะไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลการจดทะเบียนเครื่องสำอางของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ฉลากจะไม่ระบุสถานที่ผลิตหรือระบุสถานที่ผลิตที่ไม่มีอยู่จริง ไม่ระบุเลขที่ใบรับจดทะเบียนหรือไม่ก็ระบุเลขที่ใบรับจดทะเบียนของผลิตภัณฑ์อื่น แต่สิ่งที่ตรวจพบที่สำคัญคือการนำยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ที่เป็นจัดเป็นยาตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ที่มีการลักลอบซื้อขายมาเป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางโดยตรง ดังนั้นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการลักลอบใส่สารห้ามใช้ในเครื่องสำอางคือการควบคุมวัตถุหรือสารที่จะนำมาเป็นส่วนผสมในการผลิต อย่างกรณีของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่ก็ต้องตรวจสอบย้อนกลับไปที่แหล่งที่มาของสถานที่ผลิตของยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกหรือทาเฉพาะที่เหล่านั้นว่ามาได้อย่างไร ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการในทุกหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องร่วมมือในการดำเนินการปราบปราม โดยมีแนวทางการพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านเครื่องสำอางดังนี้

1. พัฒนาคู่่มือแนวทางการโฆษณาหรือการกำกับดูแลโฆษณาเครื่องสำอางให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย
2. ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการขอความเห็นเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอาง โดยการพัฒนา ระบบ e – service มาใช้ในการดำเนินการมากขึ้น

3. การกำกับดูแลโฆษณาเครื่องสำอางโดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางต่อไปนี้

3.1 การขอความเห็นเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอาง หรือ ข้อมูลของข้อความโฆษณาเครื่องสำอางที่สามารถใช้ได้

3.2 การแจ้งเตือนภัยหรือแจ้งผลประกาศผลการวิเคราะห์หรือผลการตรวจสอบเพื่อให้มีการแจ้งเตือนประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

3.3 ข้อมูล Blacklist การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบการสื่อทุกประเภท แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย หรือ แพลตฟอร์มการซื้อขายออนไลน์ นำข้อมูลไปจัดทำระบบป้องกันการโฆษณาหรือขายสินค้าในแพลตฟอร์ม

4. จัดทำแผนการตรวจเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์และการโฆษณา

5. บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดโดยให้นำ ระเบียบคณะกรรมการเครื่องสำอาง ว่าด้วยการโฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาเครื่องสำอาง พ.ศ. 2561 มาบังคับใช้ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากการโฆษณา

6. ทำสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่ทันสมัยเข้าถึงผู้บริโภคในวงกว้าง เช่น การนำเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) หรือ Augmented Reality (AR) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสร้างภาพเสมือนจริงและมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเนื้อหาในการสร้างค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) เหมาะสมกับสังคมไทยและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องสำอางที่เหมาะสมถูกต้อง

7. จัดอบรมให้ความรู้กับผู้บริโภค ผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการสื่อทุกประเภท เกี่ยวกับเครื่องสำอางทั้งในเรื่องของกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพเครื่องสำอาง การโฆษณา การเลือกซื้อและเลือกใช้เครื่องสำอางรวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) ที่เหมาะสมในสังคมไทย และการให้ข้อมูลที่ให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคตระหนักถึงโทษและอันตรายของการใช้เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของวัตถุห้ามใช้ในเครื่องสำอาง

8. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างค่านิยมมาตรฐานความงาม (Beauty Standard) เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อลดปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อตอบสนองกับมาตรฐานความงามตามที่สังคมกำหนด ตัวอย่างเช่น การนำ beauty blogger หรือ influencer ในสื่อต่างๆมาช่วยรณรงค์ประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม หรือร่วมมือกับผู้ประกอบการในการให้ข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับมาตรฐานความงามและการเลือกใช้เครื่องสำอางที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

เอกสารอ้างอิง

1. มานิดา ภูไพฑูรย์ (2565) ธุรกิจความงามไทยรุ่ง สวนกระแสเศรษฐกิจ สร้างมูลค่า 1.68 แสนล้านบาท. [เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2565] เข้าถึงได้จาก <https://www.bltbangkok.com/news/14633/>
2. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (2558). พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: ราชกิจจานุเบกษา.
3. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (2559). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็น ส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: ราชกิจจานุเบกษา.
4. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. อันตรายจากสารต้องห้าม ในเครื่องสำอาง [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramapharmacy/th/knowledge/general/04072016-2055-th>
5. พิมพ์ ทองเมือง และ ยุทธนา สุตเจริญ. (2553). ร้านขายยากับการจ่ายยาชุดแก้ปวดเมื่อยที่มีสเตียรอยด์: กรณีศึกษาในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เข้าถึงได้จาก <http://www.ssruii.ssru.ac.th/bitstream/ssruii/519/1/085-54.pdf>
6. นิภาพรณ มะลิซ้อน อมรา ไชยกาญจน์. (2557). ยาสเตียรอยด์ชนิดทาภายนอกสำหรับการรักษาโรคผิวหนัง Topical steroids for dermatological treatment. วารสารอาหารและยา. 21(3), หน้า 4-8
7. AHFS' Drug Information 2021TM. (2021) topical corticosteroids general statement. Corticosteroids. Canada; Ashp pharmacists advancing healthcare.
8. InformedHealth.org. [Internet] (2020). Using steroids correctly and avoiding side effects. . [cited 6 December 2022] from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK563106/>
9. เจริญ ชุณหกาญจน์. (2546). การใช้ยาทาสเตียรอยด์. วารสารอายุรศาสตร์อีสาน. 2(3), 87-92
10. Shyam B. Vermaa, and Bhushan Madkeb. (2020). Topical corticosteroid induced ulcerated striae. An Bras Dermatol. 96(1). 94–96. [Internet] [cited 7 December 2022] from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7838120/>
11. F. A. Sendrasoa, I. M. Ranaivo, M. Andrianarison, O. Raharolahy, N. H. Razanakoto, L. S. Ramarozatovo, and F. Rapelanoro Rabenja. (2017). Misuse of Topical Corticosteroids for Cosmetic Purpose in Antananarivo, Madagascar. Biomed Res Int. 2017: 9637083. doi: 10.1155/2017/963708 From <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5585578/#B3>
12. Arijit Coondoo. (2014). Topical Corticosteroid Misuse: The Indian Scenario. Indian J Dermatol. 59(5): 451–455. doi: 10.4103/0019-5154.139870 from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4171911/>

13. Niral K. Sheth, Pragya Ashok Nair. (2021). Topical steroids: Awareness and misuse among patients, pharmacists and general medical practitioner. Indian Journal of Dermatology, Venereology and Leprology. 87(1);54-59.doi10,4103/ijdM.UJDM_84_18. from <https://ijdM.com/topical-steroids-awareness-and-misuse-among-patients-pharmacists-and-general-medical-practitioner/>
14. Ankita Srivastava and Sanjiv Choudhary. (2022). Extensive striae due to topical corticosteroid abuse. Indian J Pharmacol. 54(1): 63–64. doi: 10.4103/ijp.ijp_813_21 from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9012421/>
15. ระวีงอันตรายจากสารสเตียรอยด์ที่ผสมในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง.(2559). จดหมายข่าวกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข 30(1), หน้า 11-12
16. สยามรัฐออนไลน์ 31 ธันวาคม 2561 ศาลฟัน!“เพิร์ลลี่”ครีมขาวอันตราย!ทำผิวแตก-แสบ เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/59201>
17. Vita Giaccone, Giuseppe Polizzotto, Andrea Macaluso, Gaetano Cammilleri, and Vincenzo Ferrantelli. (2017). Determination of Ten Corticosteroids in Illegal Cosmetic Products by a Simple, Rapid, and High-Performance LC-MS/MS Method. Int J Anal Chem. 2017: 3531649. doi: 10.1155/2017/3531649. from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5331168/>
18. สหภาพ พอค่างทอง. (2563). “สื่อสร้างสวย” มายาคติจากการอบรมเฉพาะจากสื่อ “BEAUTY THROUGH MEDIA” THE MYTH OF MEDIA CULTIVATION. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี. 6(1), หน้า 12-21.
19. ทิพากร เส้นเกษ. (2565). ความงามที่มาพร้อมกับกรอบมาตรฐาน. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://prachatai.com/journal/2022/02/97415>
20. อาภาภัทร ธาราธิคุณ. (2564). Beauty Standard ส่องวิวัฒนาการมาตรฐานความงามที่ไม่ควรมีมาตรฐาน.[อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://themodernist.in.th/beauty-standard/>
21. วิชิตา คະแนนสิน ณ์ฐมน สุนทรมีเสถียร. (2564). ‘บิวตี้สแตนดาร์ด’ มาจากไหน เมื่อผู้คนมีรูปร่างหลากหลาย แล้วความสวยที่แท้จริงคืออะไร. [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://becommon.co/life/living-beauty-standard/>
22. Inkymoel. (2021). BEAUTY STANDARD มาตรฐานความงามคืออะไร [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://article.in.th/beauty-standard-182>
23. Beauty standard มาตรฐานความงามที่ไม่ควรมีมาตรฐาน [อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <http://comedie-italienne.net/beauty-standard->

24. ชวกันต์ ปัญญาวงศ์. (2557). อิทธิพลของสื่อต่อความต้องการเปลี่ยนสีผิวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่; บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก <http://repository.cmu.ac.th/handle/6653943832/39802>
25. อุไรวรรณ อมรรักษ์. (2562) การรู้เท่าทัน “ความขาว” ในสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ Media Literacy in the Context of “Whiteness” on Television Advertising Media. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์. 23(1), หน้า 204-212.
26. กมลทิพย์ จิ่งเลิศศิริ. (2558). วาทกรรมความเป็นผู้หญิงกับความงามในสังคมไทย Discourse on Thai Women’s Aesthetic. คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์. กรุงเทพมหานคร;มหาวิทยาลัยศิลปากร.
27. รัชนิษฐ์ พงศ์อุดม. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับค่านิยมเกี่ยวกับความงาม : การศึกษาวาทกรรมโฆษณาเครื่องสำอางในภาษาไทย The relationship between language and values on beauty : a study of advertising discourse on cosmetics in Thai (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร;จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
28. ภูมิพร ธรรมสถิตเดช สิริกัญญา คำนารีย์. (2563). การคาดการณ์อนาคตของอุตสาหกรรมความงามในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร;มหาวิทยาลัยมหิดล.
29. สลิลรัตน์ อัสวเคนทร์กุล และ ลักษณะ คล้ายแก้ว. (2561). บทบาทผู้ทรงอิทธิพลทางความงามบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา : เจ็อบเซย(Cinnamongal). การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 ปี การศึกษา 2561
30. Siripak Seewa, Yubol Benjarongkij. (2014). The Influencing Factors Pressuring Thai Women on Decision Making on Beauty and Appearance Transformation. Journal of Public Relations and Advertising. 7(2),125-137